

Rodne kvote na izbornim listama

Pirin, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:889881>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

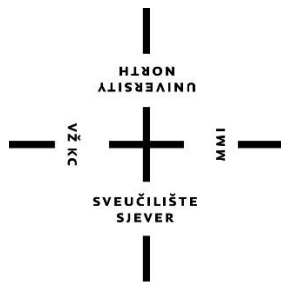
Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-21**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Diplomski rad br. 88_KOMD_2024

Rodne kvote na izbornim listama

Ivana Pirin, 3388/336

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

OPREMA	Komunikologija, mediji i novinarstvo		
STUDIJSKI	Diplomski studij komunikologije, medija i novinarstva		
PRISTUPNIK	Ivana Pirin	VATIKANSKI BROJ	3388/338
ROK	30. 8. 2024.	KOLAN	Rodni stereotipi i novinarstvo
NASLOV KAVKA	Rodne kvote na izbornim listama		
NASLOV TEMA I IZV. TEMA	Gender quotas on election lists		

PREDAVAČ	Lidija Dujčić	ZVANJE	izv. prof. dr. sc.
ČLANEK POKRIVANOSTI	1. doc. dr. sc. Branimir Felger 2. doc. dr. sc. Krešimir Lacković 3. izv. prof. dr. sc. Lidija Dujčić 4. izv. prof. dr. sc. Željke Kušelić 5.		

Zadatak diplomskog rada

BR	88/KOM/D/2024
----	---------------

OPIS

Tema ovog diplomskog rada jesu rodne kvote na izbornim listama kao pozitivan alat političke participacije i rodne ravnopravnosti. U prvom, teorijskom dijelu rada izložen je pojmovnik rodne terminologije te su na recentnim primjerima iz hrvatske politike prikazani rodni stereotipi, seksizam i mizoginija prisutni u medijskoj reprezentaciji žena u politici. U drugom, istraživačkom dijelu rada analizirane su liste za izbor kandidata na posljednjim parlamentarnim izborima 2024. godine s obzirom na odredbu o podzastupljenosti spolova Zakona o ravnopravnosti spolova i tzv. zlo sustav sastavljanja izbornih lista po načelu: jedan muškarac, jedna žena.

- U radu je potrebno:
- Uvodno postaviti povijesno teorijski okvir istraživanog fenomena
 - Definirati metodologiju istraživanja
 - Analizirati kandidacijske liste prema postavljenim kriterijima
 - Posebno se osvrnuti na ulogu medija u proizvodnji i distribuciji rodni stereotipa
 - Izvesti zaključke na temelju provedenog istraživanja

ZADATAC IZV. TEMA

4.9.2024

PREDAVAČ

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Diplomski rad br. 88_KOMD_2024

Rodne kvote na izbornim listama

Studentica

Ivana Pirin, 3388/336

Mentorica

Lidija Dujić, izv. prof. dr. sc.

Predgovor

Ravnopravnost spolova temeljna je vrednota svakoga društva te bi kao takva trebala biti i prihvaćena. Umjesto toga, rodni stereotipi i predrasude postali su dio svakodnevice zbog čega je neophodno kontinuirano o toj problematici govoriti, a javnost za nju senzibilizirati i osvijestiti.

Na obradu teme stereotipa u politici i rodni kvota na izbornim listama potaknulo me osobno iskustvo bavljenja politikom u kojemu sam i sama uočila probleme kod sastavljanja lista, odnosno svjedočila kako su kolegice iz različitih političkih stranaka suočene s istom vrstom problema. Stoga sam odlučila ovaj diplomski rad posvetiti ženama na izbornim listama, rodni stereotipima i kvotama koji se mogu odraziti na njihovu kandidaturu i izborni uspjeh jer rašireni stereotip o tome kako žene nemaju dovoljno iskustva ili sposobnosti da se bave politikom, ne dovodi samo do manjeg broja žena na izbornim listama, nego i njihove marginalizacije.

Ovom prilikom zahvaljujem svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Lidiji Dujić, na razumijevanju, strpljenju i stručnom vođenju kroz studij kao i savjetima za izradu ovoga diplomskog rada. Zahvaljujem također svojoj obitelji i svome partneru na neizmjernej pomoći i motivaciji; prijateljici i kolegama s posla na razumijevanju za izostanke zbog fakultetskih obveza i podršci koju su mi pružali za vrijeme studiranja.

Sažetak

Tema ovoga diplomskog rada jesu rodne kvote na izbornim listama, stereotipi i medijska reprezentacija žena u hrvatskoj politici.

U prvom, teorijskom dijelu rada definirani su pojmovi roda, spola, rodnog identiteta i rodne jednakosti. Također, definirani su i na primjerima prikazani stereotipi, seksizam i mizoginija u hrvatskoj politici dok je kroz medijsku reprezentaciju žena u politici predstavljen fokus na izgled i privatni život političarki.

U drugom, istraživačkom dijelu rada analiziraju se pravovaljane kandidacijske liste na parlamentarnim izborima 2024. godine, za izbor zastupnika i zastupnica u Hrvatski sabor koje se nalaze na službenim stranicama Državnog izbornog povjerenstva te statistički podatci o zastupljenosti žena i muškaraca u novom 11. sazivu Hrvatskog sabora. U završnom dijelu rada usustavljeni su i izloženi rezultati provedenih istraživanja.

Ključne riječi: izbori, rodne kvote, mediji, stereotipi, seksizam

Summary

The topic of this thesis is gender quotas on electoral lists, stereotypes, and the media representation of women in Croatian politics.

In the first, theoretical part of the thesis, the concepts of gender, sex, gender identity, and gender equality are defined. Additionally, stereotypes, sexism, and misogyny in Croatian politics are defined and illustrated with examples, while the media representation of women in politics highlights the focus on the appearance and private lives of female politicians.

In the second, research part of the thesis, valid candidate lists for the 2024 parliamentary elections, for the election of representatives in the Croatian Parliament, which are available on the official pages of the State Electoral Commission, are analyzed, along with statistical data on the representation of women and men in the new 11th convocation of the Croatian Parliament. In the concluding part of the thesis, the results of the conducted research are systematized and presented.

Keywords: elections, gender quotas, media, stereotypes, sexism

Popis korištenih kratica¹

A-HSP	Autohtona - Hrvatska stranka prava – Dražen Keleminec
DIP	Državno izborno povjerenstvo
DP	Domovinski pokret
GLAS	Građansko-liberalni savez
HDZ	Hrvatska demokratska zajednica
HSP	Hrvatska stranka prava
IDS	Istarski Demokratski Sabor
MDS	Međimurski demokratski savez
Možemo	Možemo! – Politička platforma
NPS	Nezavisna Platforma Sjever
OIP	Odlučnost i pravednost
RF	Radnička fronta
SDP	Socijaldemokratska partija Hrvatske
SDSS	Samostalna demokratska srpska stranka

¹ Imena političkih stranaka navedena su prema njihovim službenim stranicama.

Sadržaj

1.	Uvod.....	11
2.	Kratak povijesni pregled sudjelovanja žena u politici	3
3.	Definicije roda i spola.....	5
3.1.	Pojmovnik rodne terminologije.....	6
4.	Feminizam.....	9
5.	Rodni stereotipi, seksizam i mizoginija u hrvatskoj politici	11
5.1.	Stereotipi o ženama u hrvatskoj politici	12
5.2.	Seksizam u hrvatskoj politici	14
5.3.	Mizoginija u hrvatskoj politici	17
6.	Medijska reprezentacija žena u politici.....	20
6.1.	Fokus na izgled i privatni život	20
7.	Rodne kvote u Republici Hrvatskoj.....	23
8.	Analiza kandidacijskih lista parlamentarnih izbora održanih 2024. godine	25
8.1.	Analiza I. izborne jedinice.....	25
8.2.	Analiza II. izborne jedinice	27
8.3.	Analiza III. izborne jedinice	28
8.4.	Analiza IV. izborne jedinice.....	31
8.5.	Analiza V. izborne jedinice	32
8.6.	Analiza VI. izborne jedinice.....	34
8.7.	Analiza VII. izborne jedinice	36
8.8.	Analiza VIII. izborne jedinice	38
8.9.	Analiza IX. izborne jedinice.....	39
8.10.	Analiza X. izborne jedinice	41
8.11.	Analiza XI. izborne jedinice.....	43
8.12.	Analiza XII. izborne jedinice	44

8.13. Zaključak na temelju provedene analize parlamentarnih izbora	46
8.14. Konačan broj zastupnica Hrvatskog sabora	47
9. Zaključak.....	50
10. Literatura.....	53
11. Popis slika i tablica	57

1. Uvod

Tema ovoga diplomskog rada jesu rodne kvote na izbornim listama koje predstavljaju ključno mjesto u raspravama o političkoj participaciji i rodnoj ravnopravnosti jer pridonose povećanju zastupljenosti žena u političkim institucijama; čime pozitivno utječu na ravnopravnost političke moći između muškaraca i žena u cijelom društvu.

Iako se situacija razlikuje od stranke do stranke, važno je uočiti kako se to može odraziti na kandidaturu i izborni uspjeh žena. Jedan od najčešćih stereotipa jest da žene nemaju dovoljno iskustva ili sposobnosti da se bave politikom, što može rezultirati ne samo manjim brojem žena na izbornim listama, nego i njihovom marginalizacijom; čak i potpunim isključivanjem. Uobičajena je praksa i da se žene koje se nalaze na izbornim listama preusmjeravaju samo na „ženske“ teme u kampanji (obitelj i briga o djeci) dok su „važnije“ teme ostavljene muškarcima. Prisutan stereotip o ženama koje su manje sposobne za vođenje jer su preemotivne za donošenje političkih odluka za posljedicu nerijetko ima manju podršku kandidatkinjama kao i manji broj izabranih žena u političkim procesima. Ni medijska reprezentacija ne ide u prilog ženama u hrvatskoj politici – u prvom su planu izgled, način odijevanja, frizura ili šminka, što sasvim iskrivljuje njihovu sliku u javnosti.

Cilj je rada analizirati koncept rodni kvota prilikom sastavljanja kandidacijskih lista, osvijestiti stereotipe te prikazati njihovu učestalost na hrvatskoj političkoj sceni. Svrha rada jest provjeriti zastupljenost žena na izbornim listama i utvrditi primjenjuju li političke stranke odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova prilikom sastavljanja kandidacijskih lista ili tzv. zip sustav prema načelu jedan muškarac – jedna žena.

Diplomski rad komponiran je u dva dijela. U prvom, teorijskom dijelu rada definirani su pojmovi roda, spola, rodnog identiteta i rodne jednakosti. Također, definirani su i na primjerima prikazani rodni stereotipi, seksizam i mizoginija u hrvatskoj politici dok je rodna reprezentacija žena u politici pokazana na primjeru bivše predsjednice Kolinde Grabar Kitarović. U drugom, istraživačkom dijelu rada definirane su rodne kvote u Republici Hrvatskoj i analizirane liste za izbor kandidata i kandidatkinja na posljednjim parlamentarnim izborima 2024. godine. Pretragom službenih stranica Državnog izbornog povjerenstva analizirane su sve kandidacijske liste u svih 10 redovnih izbornih jedinica, 11-oj izornoj jedinici za inozemstvo i 12-oj izornoj jedinici za nacionalne manjine. Prikazat će se ukupan broj pravovaljanih kandidacijskih lista i utvrditi koliko je stranaka primijenilo odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova te na liste kandidiralo 40% podzastupljenog spola; u Hrvatskoj su to još uvijek žene. Provjerit će se i je li pri sastavljanju lista

korišten zip sustav, načelo jedan muškarac – jedna žena, koliko pravovaljanih lista ima žene kao nositeljice te koliko je koja stranka osvojila mandata prema spolu. Pretragom službenih stranica Hrvatskog sabora prikazat će se statistički podatci o tome koliko je muškaraca, a koliko žena konačno prisegnulo u novi 11. saziv Hrvatskog sabora jer nakon konstituiranja zastupnici koji odlaze na druge dužnosti svoje mandate moraju staviti u mirovanje, a na svoja mjesta obvezni su poslati zamjene.

U ovom diplomskom radu postavljene su dvije hipoteze:

H1: Pri sastavljanju kandidacijskih lista primjenjuje se zip sustav, načelo jedan muškarac – jedna žena.

H2: Političke stranke na kandidacijskim listama primjenjuju odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, a rodnim kvotama ravnopravno osiguravaju mjesto ženama na listama.

2. Kratak povijesni pregled sudjelovanja žena u politici

Poznato je da su muškarci pisali povijest jer u povijesnoj literaturi prevladavaju politički i vojni događaji. Žene su zanemarene kao aktivne sudionice u oblikovanju civilizacije zato što je dominantno mišljenje bilo da je javni život muška domena, a privatni ženska. Premda je prisutnost žena u političkim procesima danas vidljivija, takav se status razvijao sporo; od marginalizacije do borbe za temeljna ljudska prava poput prava glasa. Unatoč postignutom napretku, žene se i dalje suočavaju s izazovima, kao što su rodna diskriminacija, stereotipi, predrasude, stakleni stropovi ili rodne kvote u ostvarenju političkih pozicija moći.

Razvoj položaja žena u politici kroz povijest može se podijeliti u nekoliko ključnih faza. U antici su žene bile isključene iz formalne politike. Politička prava bila su rezervirana za slobodne muškarce dok su žene imale neformalan utjecaj, najčešće kroz obitelj. Takav je primjer Aspazije, Periklove partnerice.² U srednjem vijeku žene su mogle imati političku moć stečenu uglavnom nasljedstvom ili brakom. Eleanor od Akvitanije³ bila je jedna od najmoćnijih i najutjecajnijih žena svoga vremena. Kao supruga dva kralja (Luja VII od Francuske i Henrika II od Engleske) i majka tri kralja, imala je značajan politički utjecaj u to vrijeme. Također, Isabella od Kastilje⁴ kao kraljica Kastilje, igrala je ključnu ulogu u ujedinjenju Španjolske i sponzoriranju Kolumbovih pohoda. Obje su imale značajan utjecaj, ali su za to vrijeme bile izuzetak, a ne pravilo. Tek 19. stoljeće obilježavaju pokreti za ženska prava, poznatiji kao sufražetski, čije su aktivistice bile Susan B. Anthony i Elizabeth Cady Stanton u SAD-u te Emmeline Pankhurst u Velikoj Britaniji.⁵ Značajan događaj za povijest sudjelovanja žena u politici zbio se 1893. godine na Novom Zelandu koji je prvi ženama dao pravo glasa, čime je i formalno naznačen početak promjena političkog položaja žena na globalnoj razini. Početkom 20. stoljeća u mnogim zemljama žene dobivaju pravo glasa kao i pravo kandidiranja za političke funkcije. Primjeri uključuju Finsku 1906. godine, SAD 1920. godine i Ujedinjeno Kraljevstvo 1918. godine za žene iznad 30 godina, a 1928. godine za žene iznad 21 godine starosti. To rezultira pobjedom za ženska prava kada žene počinju ulaziti u parlamentarne i u druge političke institucije. Jeannette Rankin postaje prva žena u američkom

² <https://www.enciklopedija.hr/clanak/4234>

³ <https://povijest.hr/nadanasnjidan/eleonora-od-akvitanije-majka-rikarda-lavljeg-srca-i-jedna-od-najmocnijih-zena-u-srednjem-vijeku-1204/>

⁴ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/izabela-i>

⁵ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/sufrazetkinje>

Kongresu 1916. godine.⁶ U Hrvatskoj je najveći doprinos ovom procesu dala Marija Jurić Zagorka⁷ koja se aktivno borila za prava žena, ravnopravnost i pravo glasa, često koristeći svoje novine kao platforme za promicanje takvih ciljeva. Iako formalno nije bila članica nijedne političke stranke, Zagorka je bila povezana s različitim političkim i društvenim krugovima koji su se zalagali za prava žena. Sredinom 20. stoljeća pojavljuju se prve predsjednice i premijerke: Sirimavo Bandaranaike postaje prva premijerka (Šri Lanka, 1960.)⁸ dok Isabel Perón⁹ postaje prva predsjednica (Argentina, 1974.), potom Margaret Thatcher¹⁰ postaje prva žena premijerka Ujedinjenog Kraljevstva 1979. godine, što simbolizira značajan korak naprijed za žene u visokoj politici na svjetskoj sceni.

Krajem 20. i početkom 21. stoljeća sve veći broj žena preuzima vodeće političke funkcije. Angela Merkel¹¹ postaje kancelarka Njemačke 2005. godine, a Michelle Bachelet predsjednica Čilea 2006. godine.¹² U Hrvatskoj 2009. godine Jadranka Kosor¹³ postaje premijerka Republike Hrvatske, time i prva žena koja je obnašala dužnost premijerke u Hrvatskoj. Tijekom svog mandata zalagala se za prava žena, posebice kroz zakonodavne mjere koje su imale za cilj poboljšanje položaja žena u društvu. Njezino liderstvo značajno je već zato što je pokazalo da žene mogu dosegnuti najviše političke funkcije u zemlji. Da su žene prošle dug put od isključenosti iz političkog života do preuzimanja vodećih uloga u politici, vidljivo je i na primjeru Kolinde Grabar-Kitarović¹⁴ koja je izabrana za predsjednica Republike Hrvatske 2015. godine i tako postala prva predsjednica Republike Hrvatske. Njezino djelovanje bilo je značajno ne samo zbog činjenice da je žena na toj poziciji, već i zbog njezinoga međunarodnog utjecaja i promicanja Hrvatske na političkoj sceni kao i prepoznatljivosti Republike Hrvatske u svijetu.

⁶ <https://povijest.hr/istaknuto/prva-americka-kongresnica-glasovala-je-protiv-ulaska-sad-a-u-prvi-i-drugi-svjetski-rat-a-kolege-su-njen-stav-ismijavali-kao-zensku-slabost/>

⁷ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/juric-marija---zagorka#clanak>

⁸ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/bandaranaike-sirimavo-ratwatte-dias>

⁹ <https://povijest.hr/nadanasnjidan/isabel-peron-prva-predsjednica-drzave-u-povijesti-1931/>

¹⁰ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/thatcher-margaret-hilda>

¹¹ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/merkel-angela-dorothea>

¹² <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/cileanka-michelle-bachellet-vjerojatno-nova-povjerenica-un-a-za-ljudska-prava---526471.html>

¹³ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/kosor-jadranka>

¹⁴ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/grabar-kitarovic-kolinda>

3. Definicije roda i spola

Žena je odrasla osoba koju možemo promatrati iz biološke, društvene, kulturne, povijesne i psihološke perspektive. „Žena je netko tko ima reproduktivne organe za rađanje djece“; „To je genetika, to su kromosomi, to je činjenično, to je biologija“ (Walsh 2023: 215). Kao biološki pojam: „Žena je žensko. Žensko je biološko biće s dva X kromosoma koje se razmnožava spolnom stanicom zvana jajašca i koje u većini slučajeva može prirodnim putem začeti dijete i nositi ga u utrobi. To je žena“ (Isto). Žene također proizvode ženske spolne hormone, kao što su estrogen i progesteron, koji igraju ključnu ulogu u menstrualnom ciklusu i trudnoći. U društvenom i kulturnom kontekstu, uloga žene može značajno varirati ovisno o specifičnim društvenim, kulturnim, povijesnim i osobnim okolnostima. Žene mogu obavljati različite društvene uloge, uključujući, ali ne i ograničavajući se na uloge majki, supruga, profesionalaca, političarki, znanstvenica, umjetnica i mnoge druge. Rodne uloge i očekivanja mogu se razlikovati u različitim kulturama i zajednicama.

Važno je raspoznati razliku između roda (*gender*) i spola (*sex*). Rod se odnosi na društveno i kulturno konstruirane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnim za muškarce, žene i druge rodne identitete, dok se spol odnosi na biološke karakteristike koje definiraju ljude kao muškarce, žene ili interspolne osobe.¹⁵ Ove karakteristike uključuju kromosome, hormone, unutarnje i vanjske reproduktivne organe. Rod nije isto što i biološki spol; on obuhvaća društvena očekivanja i norme koje se povezuju s različitim rodnim identitetima. Neki ljudi se ne identificiraju isključivo kao muško ili žensko, već kao ne-binarni, rodno fluidni, ili koriste druge termine za opisivanje svoga rodnog identiteta.¹⁶ Razumijevanje razlike između roda i spola ključno je u svakodnevnom životu za priznavanje i poštovanje različitih identiteta kao i senzibilizaciju i prihvaćanje različitosti ljudi.

U knjizi *Što je žena?* Matt Walsh ističe kao primarne biološke osnove spola, poput prisutnosti XX kromosoma kod žena i XY kromosoma kod muškaraca. Prema Walshu, spol je nepromjenjiv i određen rođenjem. Kromosomi, hormoni i reproduktivni organi definiraju spol na način koji ne može biti promijenjen subjektivnim osjećajima ili društvenim konstrukcijama. Koristi pritom primjere iz biologije da bi podržao svoje argumente, navodeći da su ti faktori znanstveno utvrđeni

¹⁵ <https://www.sezamweb.net/ravnopravnost-spolova-rodova/spol-i-rod>

¹⁶

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/preuzimanje/bibliotekaona/Publikacija_Pojmovnik%20rodne%20terminologije%20prema%20standardima%20Europske%20unije.pdf

i nepromjenjivi. Walsh vjeruje da su spol i rod binarni i biološki definirani pojmovi. „Postoje samo dva spola – muški i ženski – koji su određeni biološkim karakteristikama poput kromosoma, hormona i reproduktivnih organa“ (Walsh 2023: 9). Walsh također tvrdi da je rod vezan uz biološki spol. Vjeruje da društvene uloge i očekivanja koje se temelje na spolu proizlaze iz prirodnih bioloških razlika između muškaraca i žena. Objašnjava „da je rod i rodni identitet zapravo društveni konstrukt (...) operacija promjene spola nikada ne čini osobu muškarcem ili ženom, ne zato što je promjena spola nemoguća, već zato što je spol ‘tek društvena konstrukcija’“ (Walsh 2023: 43). Protivi se ideji da postoji više od dva roda ili da ljudi mogu slobodno birati svoj rod. Smatra da su rodne uloge tradicionalno određene i da sve drugo može dovesti do društvene nestabilnosti i zbuđenosti, a osobito kod djece.

U knjizi *Zablude feminizma* Vesna V. Godina iznosi specifične stavove o rodu i spolu, koji se razlikuju od konzervativnih pogleda kakve zastupa spomenuti Matt Walsh. Godina naglašava razliku između biološkog spola (muški i ženski) i društveno konstruiranog roda (muževnost, ženstvenost, itd.). Spol je tako biološki definiran karakteristikama poput kromosoma, hormona i anatomije dok je rod društveni konstrukt koji obuhvaća uloge, ponašanja i identitete koje društvo pripisuje osobama na temelju njihovog spola, a ne bioloških činjenica (Godina 2023: 46). Vesna V. Godina smatra razumijevanje roda i spola kompleksnim i dinamičnim kategorijama, koje su oblikovane društvenim, kulturnim i povijesnim kontekstom. Zagovara zato pristup koji priznaje raznolikost i fluidnost rodnih identiteta te se zalaže za promjene koje vode što većoj rodnoj ravnopravnosti i prihvaćanju. Vjeruje da su rodne uloge i identiteti promjenjivi i kontekstualni „budući da su sva obilježja određena i biologijom i društvenom i kulturnom okolinom“ (Godina 2023: 136). Također, ističe da različite kulture imaju različite pristupe rodu, što pokazuje da rod nije univerzalan niti fiksna, „oni polovi koji se na Zapadu shvaćaju kao više vrijedni, superiorni itd., vezani uz muški socijalno-kulturalni rod (npr. kultura, javno, vidljivo itd.); polovi koji se na Zapadu shvaćaju manje vrijedni, inferiorni itd. (npr. priroda, privatno, nevidljivo itd.) vezani su uz ženski socijalno-kulturni rod (Godina 2023: 147-148). Time se naglašava da su rodne uloge rezultat odnosa između pojedinca i društva te da ih treba razumjeti kroz prizmu socijalnih i kulturnih utjecaja.

3.1. Pojmovnik rodne terminologije

U ovom potpoglavlju opisat ćemo ključne pojmove rodne terminologije: rodne/spolne uloge, rodni identitet, rodno izražavanje, rodna jednakost.

Rodne/spolne uloge odnose se na društvena očekivanja i norme o ponašanju, stavovima, interesima koje se pripisuju osobama na osnovu njihovog roda. „Rodne/spolne uloge su skup očekivanih postupaka i ponašanja koji je povezan s činjenicom – i unaprijed računa na nju – je li osoba muškarac ili žena, i to na način kako je opisano u pojmu ‘društveni ugovor zasnovan na spolu/rodu’. To je skup kako nevidljivih tako i jasno izraženih pravila koja upravljaju rodnim odnosima te dodjeljuju različite poslove i vrijednosti, odgovornosti i dužnosti muškarcima i ženama.“¹⁷ Ove uloge su društveno konstruirane, što znači da nisu nužno povezane s biološkim razlikama između muškaraca i žena, već su faktor koji oblikuje percepciju šta znači biti „muškarac“ ili „žena“ u određenom društvu. Tradicionalne uloge često su podijeljene između onoga što se smatra „muškim“ i „ženskim“ osobinama ili ponašanjem. Muškarce se pritom povezuje s osobinama kao što su snaga i nezavisnost, od njih se tradicionalno očekivalo da budu zaštitnici obitelji i da preuzmu vodeće uloge u javnom i profesionalnom životu. Ženama su pak tradicionalno pripisivane uloge kao što su nježnost, briga za djecu, kućanski poslovi. Povezivane su s domaćinstvom i podrškom muževima, a u javnom i profesionalnom životu nisu bile prisutne ili su imale podređene pozicije. Danas su rodne uloge znatno fleksibilnije nego ranije. Feministički pokreti, kao i borba za prava LGBTQ+ osoba, doprinijeli su promjeni percepcije o tome što je „prihvatljivo“ za muškarce i žene. Sve više se prihvaća da muškarci preuzimaju uloge koje su tradicionalno smatrane „ženskim“, kao što su briga o djeci i kućanski poslovi dok žene mogu biti poduzetnice, političarke i baviti se javnim poslom te raditi poslove koji su nekada bili isključivo „muški“. Današnji svijet teži fleksibilnosti i jednakosti, čime se stvara prostor za izražavanje identiteta i potencijala, bez obzira na društvene norme i očekivanja.

Rodni identitet je složen koncept koji se odnosi na unutrašnji osjećaj osobe o tome kojemu rodu pripada, bilo da se identificira kao muškarac, žena, oboje ili negdje između. Ovo je osobna stvar i može, ali i ne mora, biti u skladu sa spolom koji je osoba dobila rođenjem. Da bismo bolje razumjeli značenje rodnog identiteta, važno je razmotriti nekoliko ključnih aspekata. „Rodni identitet podrazumijeva vlastito rodno određenje i izražavanje, koje ne mora nužno ovisiti o spolu koji je upisan rođenjem, dakle rodni je identitet neovisan o biološkom spolu osobe. Rodni se

17

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/preuzimanje/bibliotekaona/Publikacija_Pojmovnik%20rodne%20terminologije%20prema%20standardima%20Europske%20unije.pdf

identitet tiče svakoga ljudskog bića i ne znači samo binarni koncept ‘muškoga’ ili ‘ženskoga’ nego se proširuje i na ‘nove rodne identitete’ LGBTIQ populacije.¹⁸ Rodni identitet nije binaran, što znači da ne postoji samo „muškarac“ ili „žena“. Mnogi ljudi se identificiraju izvan ove binarne podjele, što uključuje: osobe koje se ne identificiraju strogo kao muškarac ili žena.¹⁹ Njihov identitet može biti kombinacija oba, negacija oba, ili nešto treće; osobe čiji rodni identitet ne odgovara spolu koji im je dodijeljen pri rođenju ili osoba kojoj je pri rođenju pripisan muški spol, ali se rodno izražava kao žena.

Rodno izražavanje²⁰ odnosi se na načine na koje osoba izražava svoj rodni identitet kroz odijevanje, ponašanje, frizuru, govor i druge aspekte svakodnevnog života. Rodni izraz može, ali ne mora, biti u skladu s društvenim očekivanjima za određeni rod. Na primjer, muškarac može nositi odjeću koja se tradicionalno smatra „ženskom“, ili žena može imati stil koji se u društvu doživljava kao „muški“. Razumijevanje rodnog identiteta zahtijeva otvorenost i prihvaćanje različitosti; svaki je pojedinac jedinstven u svom izražavanju i prihvaćanju rodne jednakosti.

Rodna jednakost znači da svi, bez obzira na spol ili rod, imaju jednake prilike, prava i tretman u svim segmentima života. Cilj je rodne jednakosti eliminacija diskriminacije i nejednakosti koje se temelje na rodu te stvaranje društva u kojemu svaka osoba ima priliku ostvariti svoj puni potencijal i slobodu, bez obzira na spol. „Rodna jednakost znači da muškarci i žene imaju mogućnost punog sudjelovanja kao i jednake mogućnosti ili životne prilike (...) političko tumačenje jednakosti polazi od kritike univerzalnog društvenog ugovora koji je tijekom povijesti isključivao žene iz područja upravljanja poslovima političke zajednice na temelju njihove navodne nerazboritosti, odnosno mišljenja da žene po svojoj ‘prirodi’ nisu jednake muškarcima.“²¹ Rodna jednakost u politici treba se odnositi na ravnopravnu zastupljenost, sudjelovanje i utjecaj žena i muškaraca u političkim procesima i institucijama. To znači da žene i muškarci trebaju imati jednake prilike da se kandidiraju za političke funkcije, budu izabrani te sudjeluju u donošenju odluka na svim razinama vlasti. Cilj je stvoriti političko okruženje u kojemu su žene i muškarci jednako zastupljeni i imaju jednak utjecaj na oblikovanje društva.

¹⁸ Isto.

¹⁹ Isto.

²⁰ Isto.

²¹ Isto.

4. Feminizam

Prema elektroničkom izdanju *Hrvatske enciklopedije*, feminizam je društveni i politički pokret koji se zalaže za ravnopravnost spolova, posebno za prava žena u političkom, ekonomskom, kulturnom, osobnom i društvenom kontekstu. Feminizam se bavi pitanjima kao što su rodna diskriminacija, prava na reprodukciju, nasilje nad ženama, jednakost plaća, obrazovanje i mnogi drugi aspekti koji utiču na položaj žena u društvu.

Prvi val feminizma trajao je od kraja 19. do početka 20. stoljeća, fokusirajući se na pravne probleme, prvenstveno na pravo glasa za žene. Osnovni cilj prvog vala bio je omogućiti ženama jednaka politička prava, posebno pravo glasa i pravo na obrazovanje, što je i postignuto 1920. godine.²² Najpoznatije sudionice prvog vala feminizma bile su: Lucretia Mott, Elizabeth Cady Stanton, Susan B. Anthony, Victoria Woodhull, Lucy Stone i Alice Paul.²³ Drugi val feminizma kao pokret oživio je 1960-ih i 1970-ih godina, proširujući fokus na pitanja jednakosti u području radnih prava, seksualnosti, obitelji, reproduktivnih prava i borbe protiv seksualnog nasilja. Ovaj val feminizma doveo je do značajnih zakonskih promjena i društvenih reformi. U dva desetljeća svojega trajanja doživio niz pobjeda koje su uključivale zakone o jednakim plaćama i obrazovanju, dostupnosti kontracepcije i prava na pobačaj.²⁴ Treći val feminizma počeo je 1990-ih godina i nastavlja se do danas, baveći se pitanjima koja su proizašla iz drugog vala, ali s naglaskom na prihvaćanja različitosti. Ovaj val feminizma pojavio se kao odgovor na nedostatke prethodnih generacija, ali i kao reakcija na određenu rezerviranost prema njihovim uspjesima. Fokusiran na intersekcionalnost, posebno u kontekstu *queer* žena i žena druge boje kože, treći val teži razbijanju svih binarnih podjela. Ide korak dalje od drugog vala u nastojanju da ukine ne samo javni seksizam, već i štetne stereotipe i reprezentacije žena, koji ograničavaju njihove mogućnosti da budu cjelovite osobe. Treći je val izrazito multidisciplinarni, obuhvaća elemente kao što su *girl power*, postmodernizam, trans, *queer* i rasnu politiku i filozofiju. Također, treći val je prvi od četiri vala koji je seksualnu pozitivnost prihvatio kao jedan od svojih temeljnih principa.²⁵

Četvrti val feminizma pojavio se u 2010-ima, a fokusira se na *online* aktivizam, borbu protiv seksualnog uznemiravanja, kao i na probleme poput zastupljenosti i načina prikaza žene u medijima.²⁶ Obilježen je snažnim korištenjem interneta i društvenih mreža za aktivizam i

²² <https://www.enciklopedija.hr/clanak/feminizam>

²³ <https://voxfeminae.net/pravednost/vodic-kroz-pravce-i-valove-u-feminizmu-za-pocetnice-ke/>

²⁴ Isto.

²⁵ Isto.

²⁶ Isto.

podizanje svijesti o feminističkim pitanjima. Ovaj val posebno se fokusira na borbu protiv nasilja nad ženama, rodne neravnopravnosti i mizoginije. Hrvatska ima bogatu povijest feminizma i niz utjecajnih feministkinja koje su dale značajan doprinos borbi za prava žena, rodnu ravnopravnost i društvenu pravdu. Izdvojit ćemo nekoliko imena:

Marija Jurić Zagorka bila je prva profesionalna novinarka i najčitanija hrvatska književnica, koja je svojim radom i djelovanjem značajno doprinijela feminizmu u Hrvatskoj. Iako nije bila feministkinja u modernom smislu te riječi, Zagorka je svojim radom i pisanjem otvorila put za promjene položaja žena u društvu. Zagorka se cijelog života borila protiv diskriminacije žena, kako u privatnom životu tako i u svojoj karijeri. Kao novinarka, često se susretala s predrasudama i omalovažavanjem zbog svog spola, no uspjela je postati jedna od najutjecajnijih osoba u hrvatskom novinarstvu.²⁷

Rada Borić je feministkinja, političarka, lingvistkinja i jedna od osnivačica Centra za ženske studije u Zagrebu. Borić je aktivna u promicanju ženskih prava, rodne ravnopravnosti i borbi protiv nasilja nad ženama. Bila je aktivna u feminističkim pokretima još od 1970-ih, a prema časopisu *Forbes* jedna od sedam najmoćnijih feministkinja na svijetu.²⁸

Sanja Sarnavka je dugogodišnja feministkinja, aktivistkinja za ljudska prava koja je pet godina volontirala, a potom sedamnaest godina bila predsjednica udruge B.a.B.e. (Budi aktivna. Budi emancipiran). Sarnavka se godinama bori za prava žena, posebno u vezi s nasiljem nad ženama te je značajna figura u hrvatskom civilnom društvu. Osim toga, osnivačica je Kuće ljudskih prava i poznata po svojim angažiranim kampanjama, produkciji dokumentarnih filmova i tekstovima u kojima se bavi feminističkim temama, ženskim pravima i ljudskim pravima.²⁹

Ove žene, među mnogim drugima, odigrale su ključne uloge u borbi za prava žena u Hrvatskoj, njihovi doprinosi su oblikovali kako feministički pokret, tako i šire društvo. Mnoge političarke u Republici Hrvatskoj otvoreno podržavaju i zagovaraju feminističke ideje, zalažući se za rodnu ravnopravnost. Premda su žene u hrvatskoj politici postigle značajne pomake, još uvijek se suočavaju s mnogim izazovima, uključujući spolnu diskriminaciju, seksizam i neravnopravnost; kako u političkim strankama i institucijama, tako i u procesima kandidiranja.

²⁷ <https://www.journal.hr/kultura/marija-juric-zagorka-rodendan-feministica-aktivistica-novinarka-knjizevnica/>

²⁸ <https://zenstud.hr/2011/01/20/rada-boric-medu-7-najmocnijih-feministkinja-na-svijetu/>

²⁹ <https://udrug.hr/intervjui/sanja-sarnavka/>

5. Rodni stereotipi, seksizam i mizoginija u hrvatskoj politici

Stereotipi su čvrsti, često ukorijenjeni stavovi, uvjerenja ili pretpostavke koji mogu proizlaziti iz različitih izvora, uključujući kulturu, medije, obrazovanje ili osobna iskustva. Stereotipi su zasnovani na predrasudama i većinom su negativni jer ne uzimaju u obzir razlike unutar društva. Mogu imati štetne posljedice jer doprinose diskriminaciji, nerazumijevanju i nepravednom postupcima prema drugim osobama (Barada, Jelavić 2004: 68). Stereotipi mogu imati različite oblike i varirati ovisno o kulturi, društvenom kontekstu i vremenu. Postoje različite vrste stereotipa koji mogu utjecati na mnoge aspekte ljudskog života i identiteta, a to su: rasni, rodni, dobni, profesionalni, religijski i dr. stereotipi.³⁰ Rasni stereotipi temelje se na predrasudama prema određenoj rasnoj skupini. Na primjer, stereotipi o tome kako članovi određene etničke skupine izgledaju, ponašaju se ili imaju određene karakteristike. Rodni stereotipi odnose se na pretpostavke i očekivanja vezana uz spol. Na primjer, stereotipi koji se odnose na uloge muškaraca i žena u društvu. Dobni stereotipi temelje se na dobi pojedinca. Na primjer, stereotipi o starijim osobama kao nesposobnima ili mladima kao neodgovornima. Profesionalni stereotipi odnose se na očekivanja i uvjerenja o određenim zanimanjima ili profesionalnim skupinama. Na primjer, stereotipi o određenim profesijama ili industriji. Religijski stereotipi uključuju pretpostavke o članovima određene vjerske zajednice, povezane s njihovim vjerovanjima i ponašanjem.

Seksizam je oblik društvene diskriminacije koji proizlazi iz predrasuda i ukorijenjenih stereotipa te se pojavljuje na različitim razinama, od individualne do institucionalne. Najčešće se odnosi na diskriminaciju žena.³¹ Seksizam se definira kao skup vjerovanja koja favoriziraju muškarce nad ženama, a to najčešće možemo primijetiti na primjerima da se ono što žene rade ili ono što im se pripisuje u obliku tradicionalnih normi kao uloga često manje cijeni ili smatra manje vrijednim. „Seksizam je oblik društvene diskriminacije i segregacije osoba na temelju spola. Glavne žrtve u pravilu su žene pa zato seksizam možemo definirati kao skup vjerovanja i djelovanja koja privilegiraju muškarce u odnosu na žene. Seksizam podcjenjuje i degradira vrijednosti i aktivnosti povezane sa ženama“ (Črpić, Bišćan, Aračić 2005: 26). Što potvrđuje da su nejednaki odnosi ugrađeni u sve pore društva koje se temelje na spolu, pri čemu su glavne žrtve

³⁰

file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/Publikacija_Pojmovnik%20rodne%20terminologije%20prema%20standardima%20Europske%20unije.pdf

³¹ Isto.

žene. Dominacija muškaraca nije samo individualni problem pa su takvi neravnopravni odnosi prisutni u obitelji, institucijama, religiji i dr.

Mizoginija se manifestira kroz kulturne norme, stereotipe i društvena očekivanja koja marginaliziraju i podcjenjuju žene. Označava netrpeljivost i odbojnost muškaraca prema ženama, a često je zasnovana na stereotipima i seksizmu. Složen je i duboko ukorijenjen oblik predrasude i mržnje prema ženama koji se pokazuje na različite načine u društvu, politici, ali i u svakodnevnom životu. Mizoginija je mnogo više od obične mržnje; ona uključuje niz negativnih stavova, ismijavanja, ponašanja da bi se izazvala potlačenosti žena koje se predstavlja kao emocionalno nestabilne, intelektualno slabije i moralno niže u odnosu na muškarce. Društva s rodnim stereotipima i seksizmom pogodno su tlo za njezin razvoj. Dok mizoginija uvijek uključuje seksizam, seksizam ipak ne mora nužno uključivati mizoginiju.³²

5.1. Stereotipi o ženama u hrvatskoj politici

Kada se govori o stereotipima o ženama u politici, oni su sve učestaliji što je uloga žene u politici izraženija. Ljudi u nekim sredinama manje su skloni ženama s političkim ambicijama, što otežava i samu odluku da se kandidiraju. Određena odbojnost prema ženskim kandidatima ne dolazi isključivo od glasača već i od političke i društvene percepcije (Šinko 2015: 178). Ovime se pokazuje kako percepcija žene u politici još uvijek proizlazi iz teze da je za ženu glavna briga obitelj i dom, umjesto ozbiljnog bavljenja političkim pitanjima. Nerijetko se dovodi u pitanje i sposobnost vođenja jer ih se percipira kao previše emotivne ili previše ambiciozne. Kao društvo još uvijek smo također manje skloni glasanju za žene jer se prema konzervativnim stavovima na žene gleda kao na osobe koje bi na prvome mjestu trebale brinuti za obitelj.

³² <https://znatko.com/7838/sto-znaci-mizoginija>

“Ajde primi se posla, a ne lajne, neće natalitet porast sam od sebe...”

HDZ-ov odgovor Twitter korisnici @ani_relja. (izvor: n1info.com, 2.8.2016.)

Slika 5.1.1. Primjer stereotipa³³

Takvu tezu potvrđuje i komentar na društvenoj mreži Twitter na kojemu se sa službenog profila HDZ-a korisnici odgovara: „Ajde primi se posla, a ne lajne, neće natalitet porast sam od sebe...” – upravo ta objava je prenesena i javno osuđena na stranici Stup srama, koju vodi Libela.org, a daje do znanja da je ženama „dužnost“ rađanje djece, a ne imati svoje mišljenje i komentirati na društvenim mrežama.

“Ona vaša dežurna kreštavica rekla je da je HDZ stožerna stranka. Nije, što je onda s Domovinskim pokretom oni stažisti ili SDP?”

Zoran Milanović, predsjednik RH, o Ivani Petrović 19. ožujka 2024. (Izvor: dnevnik.hr)

Slika 5.1.2. Primjer stereotipa

Još jedan stereotip možemo vidjeti na primjeru Zorana Milanovića, predsjednika Republike Hrvatske, koji novinarki Nove TV, Ivani Petrović odgovara: „Ona vaša dežurna kreštavica rekla je da je HDZ stožerna stranka. Nije, što je onda s Domovinskim pokretom oni stažisti ili SDP?” Ovaj primjer prikazuje žene kao „kreštavice“ čim izgovore nešto što muškarcima nije prihvatljivo. Izjavama da su žene glasne, viču, krešte i sl. umanjuju se njihove poslovne sposobnosti, a takvi stereotipi su opasni i mogu utjecati na percepciju njihovog rada te dovesti do dodatnog pritiska da se dokazuju kako bi stekle jednako poštovanje kao njihovi muški kolege.

³³ Izvor: <https://libela.org/stup-srama/>

**Optimalan
predsjednički kandidat
bio bi muškarac kako
se kampanja ne bi
pretvorila u natjecanje
tko ima bolju haljinu ili
duže trepavice.**

izjavila je Anka Mrak Taritaš na
današnjoj tribini "Uloga
predsjednika/predsjednice Republike u
javnom i političkom životu Hrvatske"
(izvor: slobodnadalmacija.hr, 26.11.2018.)

Slika 5.1.3. Primjer stereotipa

Učestali primjer stereotipa može se vidjeti i u izjavi Anke Mrak-Taritaš, koja je na tribini „Uloga predsjednika/predsjednice Republike Hrvatske u javnom i političkom životu Hrvatske“ izjavila: „Optimalan predsjednički kandidat bio bi muškarac kako se kampanja ne bi pretvorila u natjecanje tko ima bolju haljinu ili duže trepavice.“ Ova izjava je sama po sebi skandalozna i ide u prilog stereotipu da ženama nije mjesto u politici te da je politika „muški posao“, a još je skandaloznija jer dolazi upravo od žene.

Ovakvi stereotipi ne samo da oblikuju javnu percepciju političarki, nego mogu utjecati i na njihovu političku karijeru. Žene u politici često se suočavaju sa stereotipima koje umanjuju njihove kompetencije ili sposobnosti, utječu na političku karijeru kao i način na koji ih javnost i mediji percipiraju.

5.2. Seksizam u hrvatskoj politici

Kada se govori o seksizmu u politici, on je prisutan u mnogim zemljama, uključujući i Hrvatsku. Političarke u Hrvatskoj često se suočavaju s diskriminacijom i seksističkim komentarima ili ponašanjem, kako od strane kolega političara, tako i od strane javnosti i medija. Mediji nerijetko objektiviziraju žene koje se uključuju u politiku, fokusiraju se na njihov izgled i osobni život umjesto na političke ideje i postignuća čime daju dodatan prostor za negativno komentiranje, stvaranje pogrešne slike i javnu osudu. To nikako nije dobro jer može obeshrabriti žene da se uključe u politiku. Tijekom kampanja mogu se čuti seksistički komentari usmjereni na kandidatkinje. „Izborite se, budite bolje, pametnije, inteligentnije, lukavije i zaboravit će da ste žene, bojat će vas se“, rekao je primjerice aktualni predsjednik države Zoran Milanović na

predstavljanju lista kandidatkinja SDP-a na lokalnim izborima 2013. godine.³⁴ Ova izjava pokazuje odnos političara prema kolegicama – umjesto da ih motiviraju, potaknu i ohrabre, čine upravo suprotno. Zbog takvog odnosa muških kolega prema ženama u politici često se koriste stereotipi koji žene prikazuju manje sposobnim za političke funkcije u odnosu na muškarce. U našim političkim krugovima muški kolege ne prežu pred time da komentiraju izgled ili odjeću svojih kolegica, čak i vrijeđaju pogrđnim nazivima. Najpoznatija je vjerojatno od takvih izjava ona Ante Kovačevića upućena Vesni Pusić: „Gospođo Pusić u ime digniteta ovog Sabora moram vam reći da vas je dragi Bog stvorio za madraca, a ne mudraca“, izrečena u Hrvatskom saboru 2001. godine.³⁵

1. 'Mudrac' Anto Kovačević

Anto Kovačević u Saboru je izdržao tek tri godine, a u anale seksizma na hrvatskoj političkoj sceni ušao je 12. listopada 2001. godine, kada je tražio ispravak netočnog navoda, pa onda izvrijeđao Vesnu Pusić.

- Pa već dulje vremena razmišljam kako odgovoriti na replike gospođe Pusić koje su uvredljive. Gospođo Pusić u ime digniteta ovog Sabora moram vam reći da vas je dragi Bog stvorio za madraca, a ne za mudraca. A ona hoće biti mudrac, izjavio je tada Anto, na sramotno mlaku reakciju ostalih saborskih zastupnika.

Slika 5.2.1. Primjer seksizma³⁶

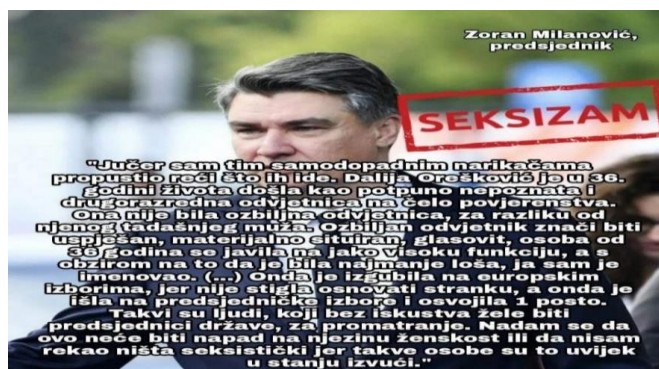
Nedavno smo svjedočili nezapamćenom obraćanju predsjednika Republike Hrvatske Zorana Milanovića saborskim zastupnicama Daliji Orešković i Marijani Puljak, koje su također bile meta seksističkog komentara i napada. U nekoliko navrata Milanović je koristio uvredljive izraze, nazvao ih „samodopadnim narikačama“, što je izraz koji se koristi isključivo za žene; naravno u pogrđnom kontekstu.³⁷ „Jučer sam tim samodopadnim narikačama zaboravio reći što ih ide...“

³⁴ <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/stup-srama-izaberite-najseksistickiju-izjavu-politicara-politicarke-20151030>

³⁵ <https://www.24sata.hr/news/mudraci-madraci-i-sramotni-sovinisticki-ispadi-politicara-445134>

³⁶ Izvor: Isto.

³⁷ <https://www.nacional.hr/ljubicic-milanovic-reagirao-seksisticki-patronizirajuce-uvredljivo-i-omalovazavajuce/>

Slika 5.2.2. Zoran Milanović³⁸

Insinuirao je dodatno da je Orešković premlada za svoju funkciju i da je izabrana zahvaljujući svome suprugu, što su komentari koji imaju jasnu seksističku osnovu jer sugeriraju da žene ne mogu uspjeti bez pomoći muških partnera. Ovi primjeri pokazuju kako seksizam u političkom diskursu može biti prisutan kroz uvrede i umanjivanje profesionalnih postignuća žena na temelju spola, što dodatno naglašava potrebu za većom ravnopravnošću i poštivanjem svih osoba u javnom prostoru. Izjave je osudila i pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, koja je naglasila da se takvi komentari prema ženama koriste s manje zadržke nego prema muškarcima, čime se stvara nejednakost i direktna spolna diskriminacija.³⁹

Još jedan nedopustiv primjer kako se kolega seksistički odnosi prema kolegici dogodio se također u Hrvatskom saboru kada je saborski zastupnik Ante Prkačin uvrijedio zastupnicu Uršu Raukar Gamulin: „Slušaj, nakazo jedna, koliko te Bog unakazio tjelesno, toliko ti je i u glavu!“⁴⁰ Korištenje riječi poput „nakazo“, „unakazio“ direktno je usmjereno na ponižavanje zastupnice na temelju njezinoga fizičkog izgleda. Ovakav vokabular pokazuje neprimjerenu komunikaciju koja se često može čuti unutar političkih institucija kada su u pitanju obraćanja muških kolega ženama. Taj način komunikacije svakako je oblik i verbalnog zlostavljanja, ponižavanja, vrijeđanja te kao takav ozbiljno može narušiti samopouzdanje i dostojanstvo žene.⁴¹

³⁸ Izvor: <https://web.facebook.com/seksizamnassvagdasnji>

³⁹ <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/pravobraniteljica-za-ravnopravnost-spolova-kritizirala-milanovica-je-je-zastupnice-nazvao-narikacama-to-je-seksizam-foto-20200930>

⁴⁰ <https://www.vecernji.hr/vijesti/ante-prkacin-u-saboru-izvrijedao-zastupnicu-s-govornice-vikao-slusaj-nakazo-jedna-1600099>

⁴¹ Isto.

"Slušaj, nakazo jedna, koliko te Bog unakazio tjelesno, toliko ti je i glavu!"

Ante Prkačin, saborski zastupnik (Demovinski pokret), Urši Raukar, saborskoj zastupnici (Možemo)

Slika 5.2.3. Primjer seksističkog istupa u Saboru⁴²

5.3. Mizoginija u hrvatskoj politici

Mizoginija se u politici može primjenjivati na različite načine, uključujući seksističke izjave, omalovažavanje, predstavljanje žene kao seksualnog objekta ili vrednovanje na temelju fizičkog izgleda. Očituje se također u komentarima i ponašanju političara iz različitih stranaka koji koriste seksistički jezik ili stereotipe da bi omalovažili kolegice. Često su političarke suočene s pitanjima o svom privatnom životu, izgledu ili stilovima odijevanja na način koji bi rijetko bio primijenjen na njihove muške kolege. Omalovažavajuće seksističke izjave o ženama u politici nisu rijetkost ni u medijima. Ne tako davno jedan je incident u javnosti osuđen upravo kao primjer mizoginije. Riječ je o gradonačelnici grada Samobora Petri Škobot, koja se našla na meti javnog sramoćenja zbog ukidanja financiranja manifestacije Samoborska salamijada. Naime, na Facebook stranici Glasnika Samobora i Svete Nedelje⁴³ objavljene su montirane fotografije izrugljivog sadržaja na kojima je gradonačelnica Škobot. Pod naslovom: „Održana Gradska salamijada grada Samobora i geliptera iz Fokus-a“ dok je u tekstu uz fotografiju gradonačelnice navedeno: „Jedinu salamu koja je stigla do nje, prva je probala šefica komisije za probanje, doktorica Petra Škobot.“ Uz tekst je i ilustracija koja neprimjereno aludira na muški spolni organ u njezinim ustima. „Nakon kaj ju je dobro opipala, pogledala iznutra i izvana, kušala ju odnapred i odostraga, te se konzultirala s kolegama Svete Nedelje, redom vrsnih konobara i kuhara, izrazila je svoj sud.“ U nastavku u oblačiću stoji: „mmmmm... mmmm.... Njammm,, arrrrggghhhhh... Ne znam čija je, ali zadovoljava moje, hoću reći naše, stroge kriterije. Samo, kaj nema nekakvo veće pakovanje...?“

⁴² Izvor: <https://web.facebook.com/seksizamnassvagdasnji>

⁴³ https://web.facebook.com/people/Glasnik-Samobora-i-Svete-Nedelje/100092604836329/?_rdc=1&_rdr

Slika 5.3.1. Primjer mizoginije⁴⁴

Nije to bio jedini pokušaj utjecaja na donošenje odluka gradonačelnice i pokazatelj javnog nezadovoljstva – još jedna montirana seksistička fotografija osvanula je na istoj stranici. Riječ je o fotografiji gradonačelnice povodom samoborskog fašnika, na koju su se akteri pozivali da je satira vezana uz fašničko raspoloženje.⁴⁵ Na fotomontaži se nalaze dvije fotografije gradonačelnice, jedna u „krupnom“ izdanju u donjem rublju, uz tekst: „SRAKA, stari koncept koji nije zadovoljio!“ te druga u „normalnom“ izdanju, također u donjem rublju, uz tekst: „SRAKA, novi koncept, prilagođen naručiteljici“.

Slika 5.3.2. Primjer mizoginije⁴⁶

⁴⁴ <https://direktno.hr/direkt/istrazili-smo-sto-se-krije-iza-seksistickih-napada-na-petru-skrobot-noads-311501/>

⁴⁵ Isto.

⁴⁶ Isto.

Seksistički i mizogini napadi na gradonačelnicu Samobora, kao i drugi napadi na politički istaknute žene, potaknuli su saborske zastupnice na inicijativu „Niti jedna nije sama“ te su javno stale u obranu svih žena koje se suočavaju s diskriminacijom, mizoginijom i rodnom neravnopravnošću.⁴⁷ „Okupile samo se kako bismo poručile da nije sama i da nijedna žene neće ostati sama u suočavanju s mizoginim napadima na u politici. Sve mi možemo podnijeti kritiku, možemo se upustiti u argumentiranu raspravu, pa čak i politički sukobiti. Nismo slabe ni osjetljive, i kada ulazimo u političku borbu, to činimo s političkim argumentima. Nikada ne koristimo argumente koji se odnose na izgled, godine, seksualnu orijentaciju ili bračni status naših kolega, jer nam to nije potrebno – mi imamo stvarne argumente. Samo oni koji nemaju argumente posežu za uvredama vezanim uz naš izgled, jer ništa drugo nemaju. Onima koji su to činili gradonačelnici Škrobot, kao i onima koji to redovito rade, poručujemo da nećemo odustati – oni će morati stati, jer nijedna žena nije sama!“ poručila je Sandra Benčić iz stranke Možemo.⁴⁸

⁴⁷ <https://www.samobor.hr/grad/niti-jedna-nije-sama-n8752>

⁴⁸ <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/dosta-vise-sa-seksistickim-napadima-na-politicarke-pogledajte-samo-sto-mjesecima-rade-skrobot-15323302>

6. Medijska reprezentacija žena u politici

Medijska reprezentacija žena u hrvatskoj politici odnosi se na način kako mediji predstavljaju i interpretiraju događaje te kako to što prikazu utječe na javno mnijenje. To uključuje percepciju političkih stranaka, kandidata i njihovih politika koju mediji oblikuju i plasiraju građanima. Medijska reprezentacija može uvelike oblikovati političke kampanje, utjecati na rezultate izbora i oblikovati društveni prikaz o ključnim pitanjima koja se plasiraju građanima. Kada su političarke u pitanju, mediji se često fokusiraju na dijelove osobnog života žena, kao što su njihov izgled, obitelj ili privatni život, više nego na njihov profesionalni doprinos i političke stavove. Stoga su žene često nedovoljno zastupljene u medijskim dijelovima politike, a kada i jesu prisutne njihova količina prisutnosti ne može se usporediti s njihovim muškim kolegama.⁴⁹

6.1. Fokus na izgled i privatni život

Ženama u politici najčešće se fokus stavlja na izgled i privatni život dok se muškarce obično gleda prema njihovim političkim stavovima i profesionalnim postignućima. Konkretno, na primjeru bivše hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović vidimo kako mediji u prvi plan najčešće stavljaju njezin izgled, stil odijevanja, frizuru, ponašanje; čime umanjuju važnost njezinih političkih stavova, sposobnosti i postignuća.

Na portalu 24sata.hr u članku od 16. svibnja. 2024. godine o konstituiranju novog saziva Hrvatskog sabora nalazi se naslov: „Kolinda kao Kate Middleton“. U Sabor došla u haljini kakvu je nosila i popularna princeza“. Cijeli članak u prvi plan stavlja fokus na to kako je bila odjevena, kakvu frizuru i šminku je imala bivša predsjednica, a tek u drugom planu, samo u nekoliko riječi spomenut je događaj konstituiranja novog saziva Hrvatskog sabora.

⁴⁹ <https://www.zeneimediji.hr/osvrt-na-europsku-feministicku-konferenciju-zenske-politike-buducnost-feministicke-borbe/>

Slika 6.1.1. Prikaz opreme članka⁵⁰

„Za tu prigodu odabrala je decentnu haljinu koja prati liniju tijela, a iskombinirala ju je s cipelama bijele boje, kao i srebrnom šljokičastom torbicom. Kosu je stilizirala u karakterističnu punđu sa šiškama, s par pramenova koji su uokvirili lice. Što se tiče šminke, odabrala je smokey eyes i nude ruž, a svoj izgled upotpunila je elegantnim naušnicama i narukvicom.“⁵¹ Uz članak se nalazi i 35 komentara, većinom negativnih konotacija, uglavnom uvrede na njezin izgled i odijevanje. Ovakvi naslovi koriste se kako bi privukli pažnju publike, a usporedbama se ističu stil i modni ukus političarke, pokušavajući je približiti i usporediti s princezom. Takav medijski prikaz stavlja fokus na izgled i modu, umjesto na politički ili društveni događaj te može umanjiti ozbiljnost bivše predsjednice, naglašavajući površinske karakteristike umjesto rada i postignuća.

Na portalu Index.hr od 15. srpnja 2018. godine nalazi se članak pod naslovom „Mokra Kolinda ukrala šou: Izljubila sve, od Pogbe do trofeja SP-a“.⁵² Članak je pisan u obliku izvještaja, a komentara nema zbog opcije zaključavanja komentiranja. Kao i u prethodnom primjeru, u prvi je plan stavljen fokus na predsjednicu Kolindu Grabar Kitarović, odnosno njezino ponašanje i emotivnost.

⁵⁰ Izvor: <https://www.24sata.hr/show/kolinda-kao-kate-middleton-u-sabor-dosla-u-haljini-kakvu-je-nosila-i-popularna-princeza-982893>

⁵¹ Isto.

⁵² <https://www.index.hr/sport/clanak/mokra-kolinda-ukrala-sou-izljubila-sve-od-pogbe-do-trofeja-spa/2011420.aspx>

Mokra Kolinda ukrala šou: Izljubila sve, od Pogbe do trofeja SP-a

Z.A.
21:47, 15. srpnja 2018.

Foto: EPA

NAJNOVIJE NAJČITANIJE VEZANO

9 min Scholes otkrio koji ga je mladi igrač oduševio: Nešto najbliže Zidaneu što sam vidio

11 min UŽIVO Dinamo vraća svoju legendu? Bizarna situacija s Perišićem i Barcom

17 min Bellingham stavio emocij jarca uz Modrića i čestitao mu na povijesnom uspjehu

1 h Osijeku se pred utakmicu koju ne smije izgubiti pojavio ogroman problem

1 h Ima 18 godina i visok je 236 cm. Igrao je na turniru u Šibeniku, sad sanja NBA ligu

PRIKAZI DOD. VIJESTI

Slika 6.1.2. Prikaz opreme članka⁵³

Potvrđuje to i sljedeći dio teksta: „SERIJSKA GRLITELJICA i ljubiteljica mladih, polugolih i znojnih nogometaša na SP“; „Ne, nije bilo bijega iz Kolindinog zagrljaja. Povukla ga je svom snagom i prigrlila, kao i sve one koji su ispred nje prošli prije i poslije njega. I kada smo mislili da smo vidjeli sve, Kolinda je to što ispred nje prolazi predsjednik FIFA-e Gianni Infantino iskoristila za to da se doslovno baci na trofej pobjednika SP-a, primi ga s obje ruke i stane ga ljubiti. Bizarnosti Kolindinog pothvata doprinosilo je što je cijelo vrijeme bila euforično nasmijana, žvakala je žvakaću gumu, a kiša koja je sve jače padala potpuno ju je smočila i oprala joj trepavice.“⁵⁴

Ovi primjeri pokazuju na širu tendenciju u društvu i medijima da se žene na javnim pozicijama predstavlja na temelju fizičkog izgleda, stila odijevanja i ponašanja što umanjuje fokus na njihove profesionalne kvalitete i u drugi plan stavlja njihova postignuća u politici. Naslov „Mokra Kolinda ukrala šou: Izljubila sve, od Pogbe do trofeja SP-a“ jasno naglašava dramatičan i senzacionalistički medijski prikaz, a odnosi se na događaj tijekom ceremonije dodjele trofeja na Svjetskom prvenstvu u nogometu 2018. godine kada je došlo do snažnog pljuska. Naslovom se implicira da je Kolinda Grabar-Kitarović, iako mokra zbog kiše, bila u centru pažnje („ukrala šou“). Naglašava se njezina emocionalna i prijateljska gesta prema igračima, uključujući slavnoga francuskog nogometaša Paula Pogbu, kao i prema samom trofeju, čime se potencira njezina spontanost i neposrednost. Izraz „izljubila sve“ dodatno pojačava sliku njezine emotivnosti i bliskosti. Ovakvo medijsko izvještavanje za cilj ima senzacionalizam dok fokusiranje na mokru odjeću i bliski kontakt s igračima sadrži i jasne seksualne konotacije; umjesto da sugerira političku ili diplomatsku važnost njezinog prisustva na događaju.

⁵³ Izvor: Isto.

⁵⁴ Isto

7. Rodne kvote u Republici Hrvatskoj

Kvota su instrument koji se koristi u politici, a cilj je raspodjela i osiguravanje jednakosti između muškaraca i žena. Rodne su kvote uvedene kako bi se ispravile duboko ukorijenjene nejednakosti između muškaraca i žena u politici i u poslovnom svijetu. Obično nalažu da određeni broj mjesta u parlamentima, skupštinama, vijećima, odborima ili na izbornim listama mora biti rezerviran upravo za žene. Cilj je povećati zastupljenost žena na mjestima odlučivanja i smanjiti rodni jaz u političkoj participaciji.⁵⁵

Zakon o ravnopravnosti spolova propisuje da podzastupljeni spol na izornoj listi mora biti zastupljen najmanje 40%. „Prilikom utvrđivanja i predlaganja kandidacijskih lista na izborima članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave predlagatelji kandidacijskih lista dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti muškaraca i žena na kandidacijskim listama koje predlažu, na način da zastupljenost jednog spola na kandidacijskoj listi ne bude niža od 40%, u skladu s odredbama.“⁵⁶

Podzastupljenost žena u politici jedan je od oblika rodne neravnopravnosti i diskriminacije, ali samim time i veliki problem demokracije. Kada se govori o zastupljenosti žena u političkim i javnim sferama, može se reći da su žene najpotrebnije u onom trenutku kada treba sastaviti izborne liste. Jer, Zakon o ravnopravnosti spolova kaže: „Političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor (...) ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 6.636,14 eura za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor.“⁵⁷

Otvoreno je pitanje predlaže li se žene na liste samo zato da bi se ispoštovao Zakon i ne platila kazna ili su političke stranke u Republici Hrvatskoj zaista rodno osviještene. Ovo je najčešća dilema koja se pojavljuje u vezi sa ženama na izbornim listama, a percepcija može dovesti do toga

⁵⁵

file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/Publikacija_Pojmovnik%20rodne%20terminologije%20prema%20standardima%20Europske%20unije.pdf

⁵⁶ <https://www.zakon.hr/z/388/Zakon-o-ravnopravnosti-spolova>

⁵⁷ Isto.

da se žene na listama ne smatra jednako kompetentnima kao muškarce; što potvrđuje stereotip kako žene nisu dovoljno sposobne da bi se bavile politikom i kako je politika „muški“ posao.

U nastavku rada detaljno će se analizirati parlamentarni izbori u Republici Hrvatskoj iz 2024. godine kada se u Hrvatski sabor biralo 151 zastupnika u 12 izbornih jedinica. Prvih deset izbornih jedinica raspoređeno je teritorijalno Republikom Hrvatskom (u analizi će se točno navesti kojoj izbornoj jedinici koji kraj pripada) dok 11-a izborna jedinica obuhvaća inozemstvo, a 12-a nacionalne manjine. U deset izbornih jedinica biralo se 14 zastupnika iz svake dok se iz 11-e izborne jedinice biralo tri predstavnika, a iz 12-e izborne jedinice manjine su birale osam predstavnika u Hrvatski sabor.

Analiza se provodi prema četiri kriterija, odnosno utvrđivanjem: (1) jesu li sve političke stranke prilikom sastavljanja kandidacijskih lista za Hrvatski sabor primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova; (2) postoje li stranke koje su koristile zip sustav (jedan muškarac – jedna žena) prilikom sastavljanja kandidacijske liste; (3) koliko pravovaljanih lista ima žene kao nositeljice; (4) koliko je koja stranka osvojila mandata prema spolu.

8. Analiza kandidacijskih lista parlamentarnih izbora održanih 2024. godine

Pretragom stranica Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske⁵⁸, dolazi se do pravovaljanih kandidacijskih lista te konačnih rezultata izbora zastupnika u Hrvatski sabor, provedenih 17. travnja 2024. godine, na kojima je izabran 11. saziv Hrvatskog sabora na mandat od četiri godine.

8.1. Analiza I. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u I. izornoj jedinici⁵⁹ koja obuhvaća prvi dio Grada Zagreba: gradske četvrti Črnomerec, Donji grad, Gornji grad – Medveščak, Maksimir, Novi Zagreb – istok, Peščenica – Žitnjak, Podsljeme i Trnje; drugi dio Zagrebačke županije: grad Velika Gorica te općine Kravarsko, Orle, Pisarovina, Pokupsko i Rugvica⁶⁰, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 17 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u I. izornoj jedinici	17
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	11
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	4
Broj lista koje su primijenile zip sustav	2
Nositeljice lista	5

Tablica 1. Analiza kandidacijskih lista u I. izornoj jedinici

Od 17 kandidacijskih lista njih četiri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁶¹ To su: Hrvatska demokratska

⁵⁸ <https://www.izbori.hr/site/default.aspx?id=3865>

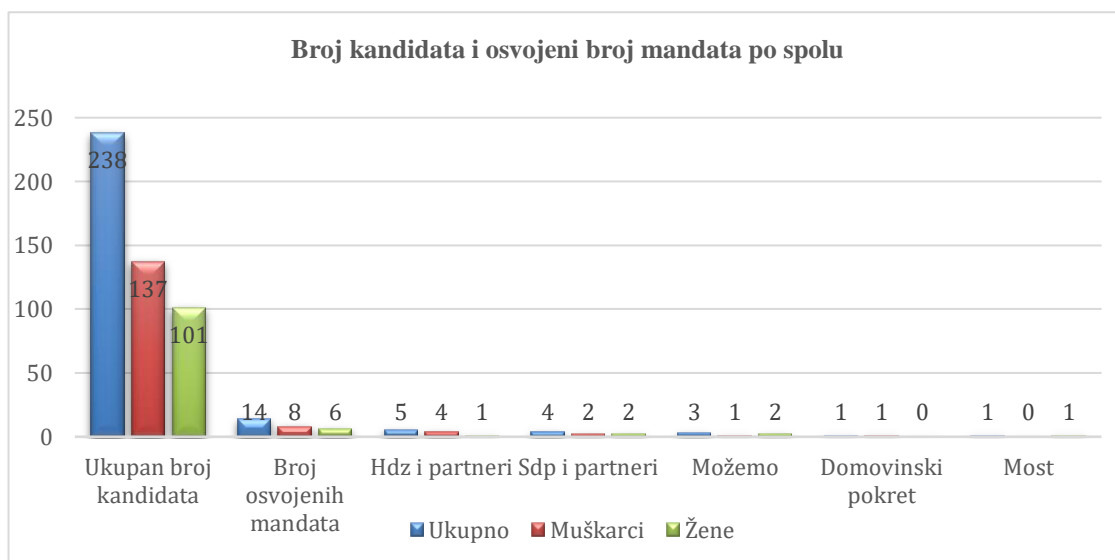
⁵⁹ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

⁶⁰ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

⁶¹

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

zajednica (HDZ) i partneri, Domovinski pokret (DP) i partneri, Odlučnost i Pravednost (OiP) te Hrvatska stranka prava (HSP). Ostalih 13 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da su čak dvije kandidacijske liste koristile zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena, a tu su u I. izbornoj jedinici stranka MOST s partnerima i Pokret za modernu Hrvatsku. Također, od 17 kandidacijskih lista, njih pet su za nositeljice imale žene, a to su: stranka Možemo, MOST i partneri, Pokret za modernu Hrvatsku, Javno Dobro i OiP. U slučaju stranke OiP može se primijetiti da je predsjednica stranke Karolina Vidović Krišto sebe stavila kao nositeljicu, ali pritom nije poštovala odredbu o podzastupljenom spolu jer se na listi od 14 kandidata uz nju nalaze samo tri žene.

Tablica 2. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 17 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 238 kandidata, od toga 137 muškaraca i 101 žena. Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da je od 14 osvojenih mandata pet mandata pripalo HDZ-u i partnerima, od toga su izabrana četiri muškarca i jedna žena. SDP i partneri osvojili su 4 mandata, od toga su izabrana dva muškarca i dvije žene. Stranka Možemo osvojila je tri mandata, od toga su izabrani jedan muškarac i dvije žene. DP je osvojio jedan mandat i taj mandat pripada muškarcu. Most i partneri su također osvojili jedan mandat koji

je pripao ženi. Od mogućih 14 mandata u I. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor ukupno je izabrano osam muškaraca i šest žena, što u postotku znači 57,14% muškaraca i 42,86% žena.⁶²

8.2. Analiza II. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u II. izbornoj jedinici⁶³ koja obuhvaća područja: dio Grada Zagreba: gradske četvrti Donja Dubrava, Gornja Dubrava i Sesvete; dio Koprivničko-križevačke županije: grad Križevci te općine Gornja Rijeka, Kalnik, Rasinja, Sokolovac, Sveti Ivan Žabno i Sveti Petar Orehovec; dio Zagrebačke županije: gradovi Dugo Selo, Ivanić-Grad, Sveti Ivan Zelina i Vrbovec te općine Bedenica, Brckovljani, Dubrava, Farkaševac, Gradec, Kloštar Ivanić, Križ, Preseka i Rakovec; Bjelovarsko-bilogorsku županiju u cijelosti⁶⁴, utvrđeno je kakao je zaprimljeno ukupno 14 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u II. izbornoj jedinici	14
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	11
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	3
Broj lista koje su primijenile zip sustav	-
Nositeljice lista	3

Tablica 3. Analiza kandidacijskih lista u II. izbornoj jedinici

Od 14 kandidacijskih lista njih tri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁶⁵ To su: HDZ i partneri, DP i partneri i OiP. Ostalih 11 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da nijedna kandidacijska lista nije koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena. Također, od 14 kandidacijskih

⁶²

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

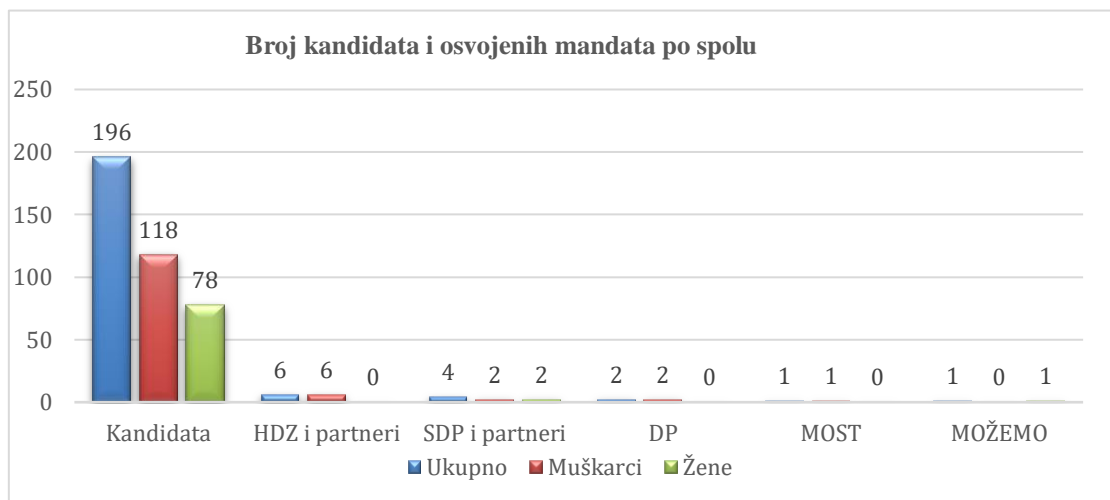
⁶³ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

⁶⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

⁶⁵

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

lista, njih tri su za nositeljice imale žene, a to su: stranka Možemo, Radnička fronta – RF te Hrvatsko Bilo.

Tablica 4. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 14 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 196 kandidata, od toga 118 muškaraca i 78 žena.⁶⁶ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, od 14 osvojenih mandata u II. izbornoj jedinici, šest mandata pripalo je HDZ-u i partnerima, od toga svih šest su muškarci. SDP i partneri osvojili su 4 mandata, od toga dva muškarca i dvije žene. DP je osvojio dva mandata i oba mandata su pripala muškarcima. Most i partneri osvojili su jedan mandat, koji pripada također muškarcu. I stranka Možemo je osvojila jedan mandat, ali on pripada ženi. Od mogućih 14 mandata u II. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor ukupno je izabrano 11 muškaraca i tri žene, što u postotku znači 78,57% muškaraca i 21,42% žena.

8.3. Analiza III. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u III. izbornoj jedinici⁶⁷ koja obuhvaća područja dijela Zagrebačke županije: općine Bistra, Dubravica, Jakovlje, Luka, Marija Gorica i Pušća; Krapinsko-zagorsku županiju u cijelosti; Međimursku županiju u cijelosti; Varaždinsku županiju

⁶⁶

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

⁶⁷ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

u cijelosti⁶⁸, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 16 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u III. izbornoj jedinici	16
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	12
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	3
Broj lista koje su primijenile zip sustav	1
Nositeljice lista	1

Tablica 5. Analiza kandidacijskih lista u III. izbornoj jedinici

Od 16 kandidacijskih lista njih tri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁶⁹ To su: HDZ i partneri, DP i partneri i A-HSP – Dražen Keleminec. Ostalih 12 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazilo 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da je samo jedna kandidacijska lista koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena, a to je bio Međimurski demokratski savez – MDS. Također, od 16 kandidacijskih lista, samo je jedna za nositeljicu imala ženu, Stranka Ivana Pernara.

Slijedi primjer *screenshota* kandidacijske liste na kojoj se nalazi samo jedna žena od mogućih 14 kandidata, takvu listu je sastavila i predala Autohtona - Hrvatska stranka prava – Dražen Keleninec.

⁶⁸ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

⁶⁹

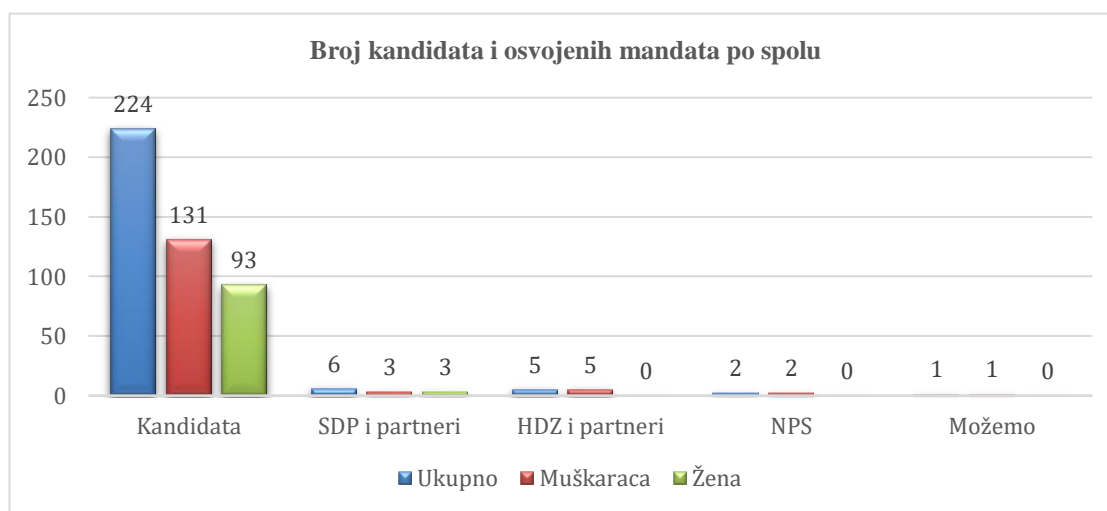
https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

15. AUTOHTONA - HRVATSKA STRANKA PRAVA - DRAŽEN KELEMINEC -

A - HSP - Dražen Keleminec

1. DRAGUTIN JAMBREČINA
2. ŽELJKO ANTONČIĆ
3. IVAN PAVUSA, rođ.1962.
4. DAVID LEŠNJAK
5. TIHOMIR KRIŽANIĆ
6. BRANKICA LEDINŠČIĆ
7. MARIJAN BLAGA
8. STJEPAN PRAVICA
9. FRANJO POBI
10. VLADO BRUNEC
11. DOMINIK ŠPOLJAR
12. ANDRIJA KOLAR
13. JOSIP KOČMAR
14. IVAN PAVUSA, rođ.1957.

Slika 8.3.1.Primjer kandidacijske liste sa samo jednom ženom⁷⁰

Tablica 6. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 16 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 224 kandidata, od toga 131 muškarac i 93 žene.⁷¹ Kada usporedimo liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da je od 14 osvojenih mandata u III. izbornoj jedinici, šest mandata pripalo SDP-u i partnerima, od toga tri muškarcima i tri ženama. HDZ i partneri osvojili su 5 mandata, a svih pet pripalo je muškarcima. Nezavisna platforma Sjevera osvojila je dva mandata i oba su pripala muškarcima. Stranka Možemo osvojila je jedan mandat, koji je također pripao muškarcu. Od mogućih 14 mandata u III. izbornoj jedinici

⁷⁰ Izvor: Isto.

⁷¹

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

u Hrvatski sabor ukupno je izabrano 11 muškaraca i tri žene, što u postotku znači 78,57% muškaraca i 21,42% žena.

8.4. Analiza IV. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u IV. izbornoj jedinici⁷² koja obuhvaća područja dijela Koprivničko-križevačke županije: gradovi Đurđevac i Koprivnica te općine Drnje, Đelekovec, Ferdinandovac, Gola, Hlebine, Kalinovac, Kloštar Podravski, Koprivnički Bregi, Koprivnički Ivanec, Legrad, Molve, Novigrad Podravski, Novo Virje, Peteranec, Podravske Sesvete i Virje; Osječko-baranjske županije u cijelosti; Virovitičko-podravske županije u cijelosti⁷³, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 14 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u IV. izbornoj jedinici	14
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	11
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	3
Broj lista koje su primijenile zip sustav	0
Nositeljice lista	1

Tablica 7. Analiza kandidacijskih lista u IV. izbornoj jedinici

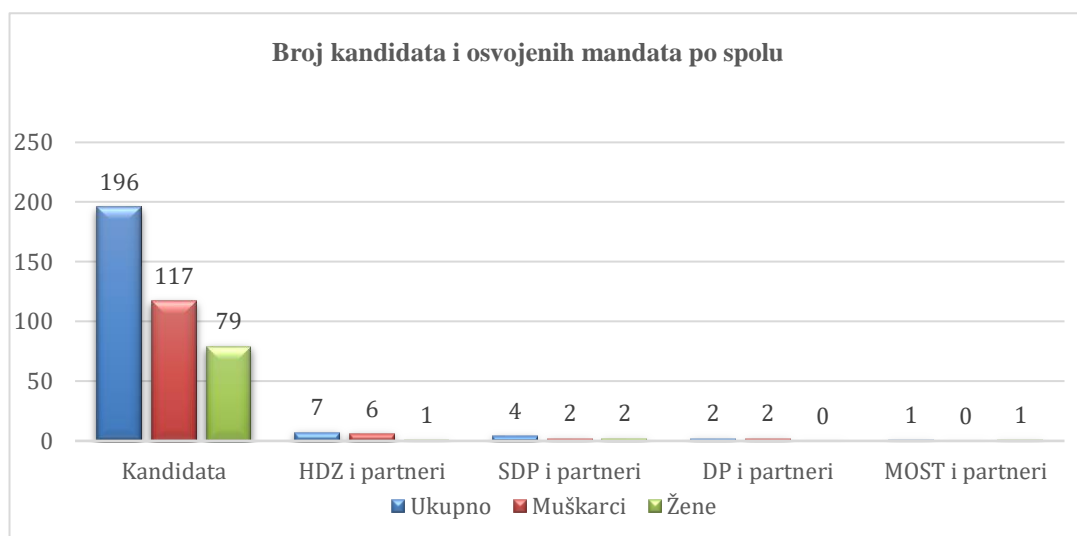
Od 14 kandidacijskih lista njih tri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁷⁴ To su: HDZ i partneri, DP i partneri i OiP. Ostalih 11 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da ni jedna kandidacijska lista nije koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena. Također, od 14 kandidacijskih lista, samo jedna je za nositeljicu imala ženu, a to je stranka Možemo.

⁷² <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

⁷³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

⁷⁴

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

Tablica 8. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 14 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 196 kandidata, od toga 117 muškaraca i 79 žena.⁷⁵ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da je od 14 osvojenih mandata u IV. izbornoj jedinici, sedam mandata pripalo HDZ-u i partnerima, od toga šest muškarcima i jedan ženi. SDP i partneri osvojili su četiri mandata, dva su pripala muškarcima i dva ženama. DP i partneri osvojili su dva mandata i oba pripadaju muškarcima. MOST i partneri osvojili su jedan mandat i on je pripao ženi. Od mogućih 14 mandata u IV. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor izabrano je ukupno 10 muškaraca i četiri žene, što u postotku znači 71,43% muškaraca i 28,57% žena.

8.5. Analiza V. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u V. izbornoj jedinici⁷⁶ koja obuhvaća područja dijela Sisačko-moslavačke županije: gradovi Hrvatska Kostajnica i Novska te općine Donji Kukuruzari, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Lipovljani i Majur; Brodsko-posavske županije u cijelosti; Požeško-slavonske županije u cijelosti; Vukovarsko-srijemske županije u cijelosti⁷⁷, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 15 pravovaljanih lista političkih stranaka.

⁷⁵

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

⁷⁶ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

⁷⁷ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

Ukupno Kandidacijskih lista u V. izbornoj jedinici	15
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	11
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	4
Broj lista koje su primijenile zip sustav	0
Nositeljice lista	3

Tablica 9. Broj kandidacijskih lista u V. izbornoj jedinici

Od 15 kandidacijskih lista njih četiri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁷⁸ To su: HDZ i partneri, DP i partneri i OiP, a stranka Javno Dobro nema dovoljan broj muškaraca.

15. JAVNO DOBRO

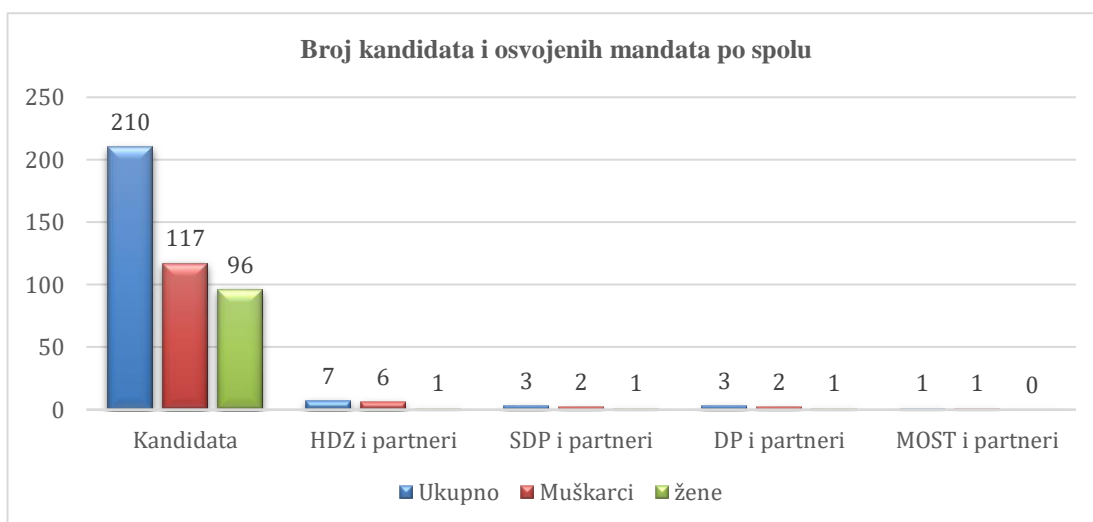
1. TOMISLAV BEDEKOVIĆ
2. ANTUN MILIČEVIĆ
3. MAJA MARTON
4. PETRA VODOPIJAK
5. MARTIN-LJUDEVIT ČIČAK
6. MILOJKA KURTIĆ
7. MATEJA VIDOVIĆ
8. EMILIJA ŽIVKOVIĆ
9. ADRIJANA LETIĆ
10. GORAN GALOVIĆ
11. ŠTEFICA OREŠKOVIĆ
12. ŽELJKO OREŠKOVIĆ
13. JELENA MIKIN
14. ANĐELA BARHANOVIĆ

Slika 8.5.1. Primjer kandidacijske liste s nedovoljnim brojem muškaraca

Ostalih 11 kandidacijskih primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da nijedna kandidacijska lista nije koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena. Također, od 15 kandidacijskih lista, tri stranke imale su ženu za nositeljicu liste, a to su stranka Možemo, Stranka Ivana Pernara i HSP Hrvatsko Bilo.

⁷⁸

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

Tablica 10. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 15 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 210 kandidata, od toga 117 muškaraca i 93 žene.⁷⁹ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da je od 14 osvojenih mandata u V. izbornoj jedinici, sedam mandata pripalo HDZ-u i partnerima, od toga šest muškarcima i jedan ženi. SDP i partneri osvojili su tri mandata, dva su pripala muškarcima, a jedan ženi. DP i partneri osvojili su također tri mandata, dva pripadaju muškarcima dok je jedan pripao ženi. MOST i partneri osvojili su jedan mandat i on je pripao muškarcu. Od mogućih 14 mandata u V. izornoj jedinici u Hrvatski sabor izabrano je ukupno 11 muškaraca i tri žene, što u postotku znači 78,57% muškaraca i 21,43% žena.

8.6. Analiza VI. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u VI. izbornoj jedinici⁸⁰ koja obuhvaća područja dijela Grada Zagreba: gradske četvrti Brezovica, Novi Zagreb – zapad, Podsused – Vrapče, Stenjevec, Trešnjevka – jug i Trešnjevka – sjever; dijela Zagrebačke županije: gradovi Jastrebarsko, Samobor, Sveta Nedelja i Zaprešić te općine Brdovec, Klinča Sela, Krašić, Stupnik i Žumberak⁸¹, utvrđeno je kako je ukupno zaprimljeno 16 pravovaljanih lista političkih stranaka.

⁷⁹

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

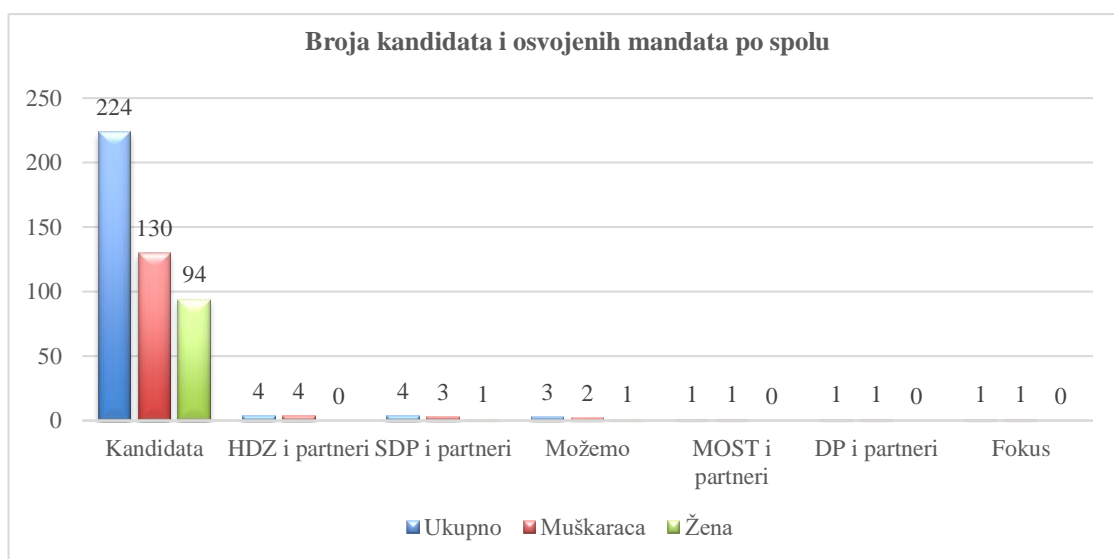
⁸⁰ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

⁸¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

Ukupno Kandidacijskih lista u VI. izbornoj jedinici	16
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	13
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	3
Broj lista koje su primijenile zip sustav	1
Nositeljice lista	0

Tablica 11. Broj kandidacijskih lista u VI. izbornoj jedinici

Od 16 kandidacijskih lista njih tri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁸² To su: HDZ i partneri, DP i partneri i OiP. Ostalih 13 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da je jedna kandidacijska lista koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena. To je stranka Radnička fronta. Od ukupno 16 kandidacijskih lista, nijedna stranka nije imala ženu za nositeljicu liste.

Tablica 12. Broj kandidata i osvojenih mandata

82

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

Na 16 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 224 kandidata, od toga 130 muškaraca i 94 žene.⁸³ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da od 14 osvojenih mandata u VI. izbornoj jedinici, četiri mandata pripadaju HDZ-u i partnerima, sva četiri muškarcima. SDP i partneri osvojili su četiri mandata, tri su pripala muškarcima, a jedan ženi. Možemo je osvojilo tri mandata, od toga dva pripadaju muškarcima, a jedan ženi. MOST i partneri osvojili su jedan mandat i on je pripao muškarcu. DP i partneri osvajaju jedan mandat i on pripada muškarcu, stranka Fokus također osvaja jedan mandat i on pripada muškarcu. Od mogućih 14 mandata u VI. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor ukupno je izabrano 12 muškaraca i dvije žene, što u postotku znači 85,71% muškaraca i 14,29% žena.

8.7. Analiza VII. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u VII. izbornoj jedinici⁸⁴ koja obuhvaća područja Karlovačke županije u cijelosti; Ličko-senjske županije u cijelosti; dijela Sisačko-moslavačke županije: gradovi Glina, Kutina, Petrinja, Popovača i Sisak te općine Dvor, Gvozd, Lekenik, Martinska Ves, Sunja, Topusko i Velika Ludina; dijela Primorsko-goranske županije: gradovi Čabar, Delnice, Kastav i Vrbovsko te općine Brod Moravice, Čavle, Fužine, Jelenje, Klana, Lokve, Matulji, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad, Vinodolska općina i Viškovo; dijela Zadarske županije: gradovi Obrovac i Pag te općine Gračac, Jasenice, Kolan, Novigrad, Posedarje, Poveljana, Ražanac, Starigrad i Vir⁸⁵, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 16 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u VII. izbornoj jedinici	16
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	13
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	3
Broj lista koje su primijenile zip sustav	0
Nositeljice lista	5

Tablica 13. Broj kandidacijskih lista u VII. izbornoj jedinici

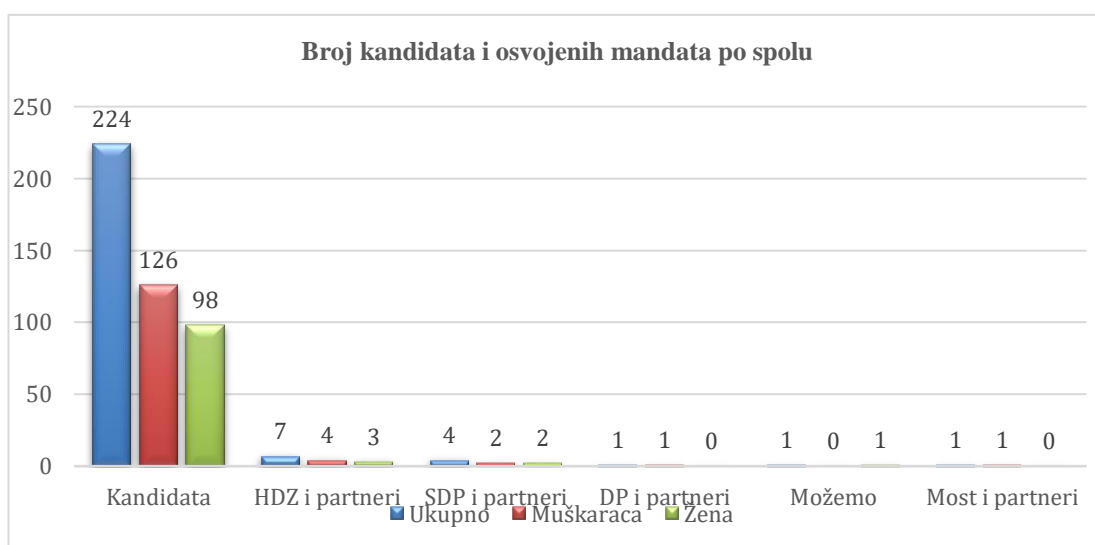
⁸³

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

⁸⁴ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

⁸⁵ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.htmlhttps://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

Od 16 kandidacijskih lista njih tri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁸⁶ Prve dvije stranke OiP i HSP Dražen Keleminec nemaju dovoljan broj žena dok stranka Možemo nema dovoljan broj muškaraca. Ostalih 13 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da nijedna kandidacijska lista nije koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena. Od 16 kandidacijskih lista, njih pet je imalo ženu za nositeljicu liste, to su: SDP i partneri, Možemo, Umirovljenici zajedno – politička platforma, Reformisti i Socijaldemokrati.

Tablica 14. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 16 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 224 kandidata, od toga 126 muškaraca i 98 žena.⁸⁷ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da od 14 osvojenih mandata u VII. izbornoj jedinici, sedam mandata pripada HDZ-u i partnerima, od toga četiri muškarcima i tri ženama. SDP i partneri osvojili su četiri mandata, dva su pripala muškarcima i dva ženama. DP i partneri osvajaju jedan mandat i on pripada muškarcu, Možemo je osvojilo jedan mandat, a on pripada ženi. MOST i partneri osvojili su jedan mandat i on je pripao muškarcu. Od mogućih 14 mandata u VII. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor izabrano je ukupno osam muškaraca i šest žena, što u postotku znači 57,14% muškaraca i 42,86% žena.

⁸⁶

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

⁸⁷ Isto.

8.8. Analiza VIII. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u VIII. izbornoj jedinici⁸⁸ koja obuhvaća područja Istarske županije u cijelosti; dijela Primorsko-goranske županije: gradovi Bakar, Cres, Crikvenica, Kraljevica, Krk, Mali Lošinj, Novi Vinodolski, Opatija, Rab i Rijeka te općine Baška, Dobrinj, Kostrena, Lopar, Lovran, Malinska – Dubašnica, Mošćenička Draga, Omišalj, Punat i Vrbnik⁸⁹, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 14 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u VIII. izbornoj jedinici	14
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	11
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	3
Broj lista koje su primijenile zip sustav	1
Nositeljice lista	5

Tablica 15. Broj kandidacijskih lista u VIII. izbornoj jedinici

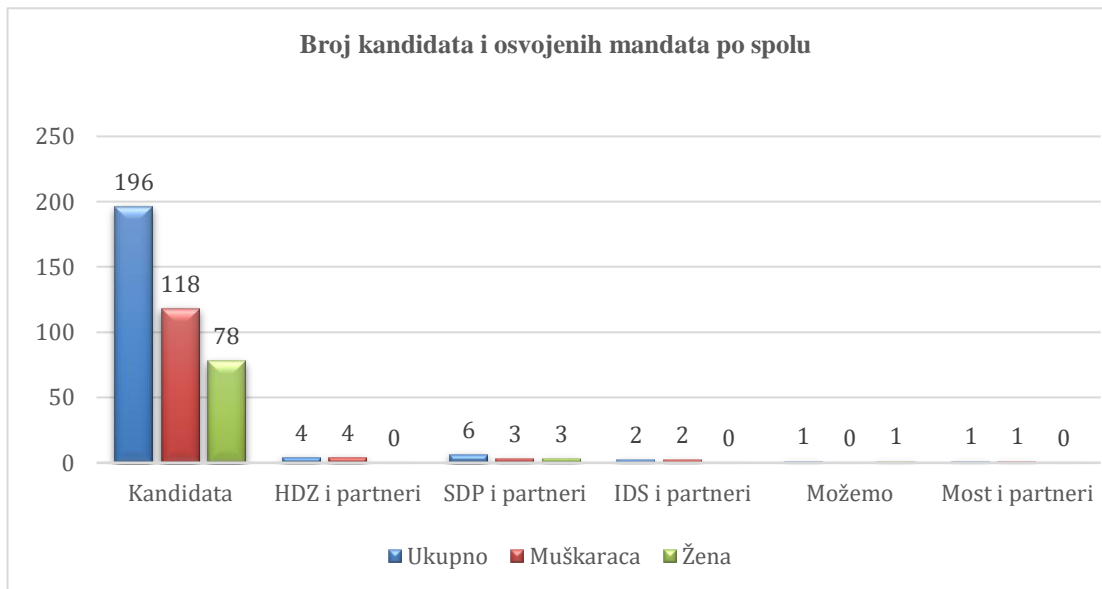
Od 14 kandidacijskih lista njih tri nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁹⁰ To su: HDZ i partneri, OiP, HSP Dražen Keleminec. Ostalih 11 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da je samo jedna kandidacijska lista koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena, a to je Radnička fronta. Od 14 kandidacijskih lista, njih pet je imalo ženu za nositeljicu liste, to su stranke: Možemo, Radnička fronta, Fokus, Umirovljenici zajedno – politička platforma, i stranka Ivana Pernara.

⁸⁸ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

⁸⁹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

⁹⁰

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

Tablica 16. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 14 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 196 kandidata, od toga 118 muškaraca i 78 žena.⁹¹ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da od 14 osvojenih mandata u VIII. izbornoj jedinici, četiri mandata pripadaju HDZ-u i partnerima, sva četiri muškarcima. SDP i partneri osvojili su šest mandata, tri su pripala muškarcima i tri ženama. IDS i partneri osvajaju dva mandata i oni pripadaju muškarcima. Možemo je osvojilo jedan mandat, a on pripada ženi. MOST i partneri osvojili su jedan mandat i on je pripao muškarcu. Od mogućih 14 mandata u VIII. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor izabrano je ukupno 10 muškaraca i četiri žene, što u postotku znači 71,43% muškaraca i 28,57% žena.

8.9. Analiza IX. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u IX. izbornoj jedinici⁹² koja obuhvaća područja dijela Splitsko-dalmatinske županije: gradovi Kaštela, Sinj, Solin, Trilj, Trogir i Vrlika te općine Dicmo, Dugopolje, Hrvace, Klis, Lećevica, Marina, Muć, Okrug, Otok, Prgomet, Primorski Dolac, Seget i Šolta; Šibensko-kninske županije u cijelosti; dijela Zadarske županije: gradovi Benkovac, Biograd na Moru, Nin i Zadar te općine Bibinje, Galovac, Kali, Kukljica, Lišane Ostrovičke, Pakoštane, Pašman, Polača, Poličnik, Preko, Privlaka, Sali, Stankovci, Sukošan, Sveti Filip i

⁹¹

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

⁹² <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

Jakov, Škabrnja, Tkon, Vrsi i Zemunik Donji⁹³, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 18 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u IX. izbornoj jedinici	18
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	16
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	2
Broj lista koje su primijenile zip sustav	2
Nositeljice lista	3

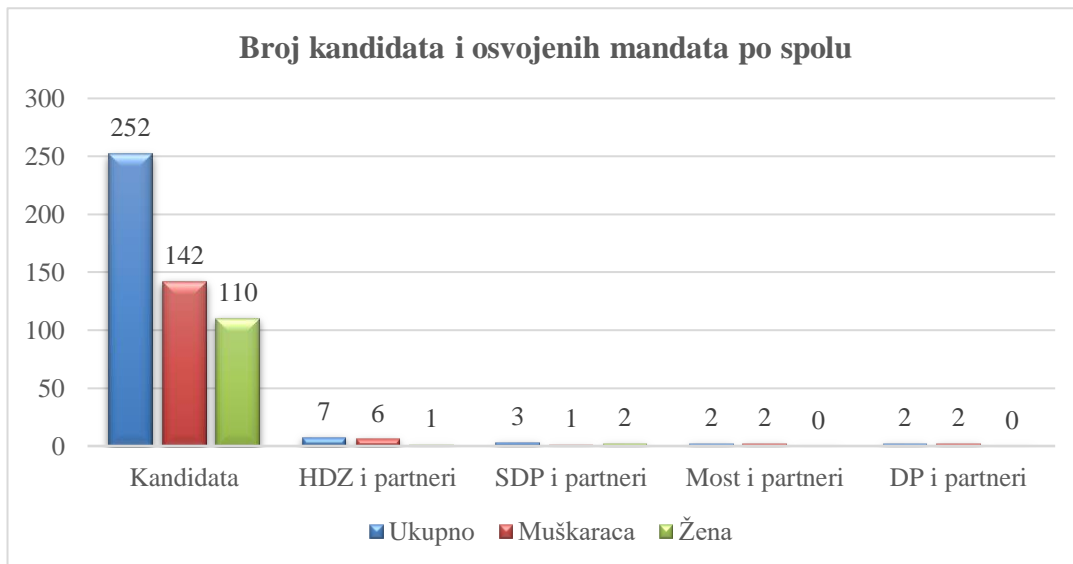
Tablica 17. Broj kandidacijskih lista u IX. izbornoj jedinici

Od 18 kandidacijskih lista njih dvije nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁹⁴ To su: HDZ i partneri i OiP. Ostalih 16 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da su dvije kandidacijske liste koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena, a to su stranka Možemo i Ričard nezavisni. Od 18 kandidacijskih lista, njih tri je imalo ženu za nositeljicu liste, to su stranke: SDP i partneri, Možemo i Javno Dobro.

⁹³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

⁹⁴

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

Tablica 18. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 18 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 252 kandidata, od toga 142 muškaraca i 110 žena.⁹⁵ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da od 14 osvojenih mandata u IX. izornoj jedinici, sedam mandata pripada HDZ-u i partnerima, od toga šest muškarcima, a jedan ženi. SDP i partneri osvojili su tri mandata, od toga jedan je pripao muškarcu i dva ženama. MOST i partneri osvojili su dva mandata i oba su pripala muškarcima. DP i partneri osvajaju dva mandata te oba pripadaju muškarcima. Od mogućih 14 mandata u IX. izornoj jedinici u Hrvatski sabor izabrano je ukupno 11 muškaraca i tri žene, što u postotku znači 78,57% muškaraca i 21,43% žena.

8.10. Analiza X. izborne jedinice

Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u X. izornoj jedinici⁹⁶ koja obuhvaća područja Dubrovačko-neretvanske županije u cijelosti; dio Splitsko-dalmatinske županije: gradovi Hvar, Imotski, Komiza, Makarska, Omiš, Split, Stari Grad, Supetar, Vis i Vrgorac te općine Baška Voda, Bol, Brela, Cista Provo, Dugi Rat, Gradac, Jelsa, Lokvičići, Lovreć, Milna, Nerežišća, Podbablje, Podgora, Podstrana, Postira, Proložac, Pučišća, Runovići, Selca, Sućuraj, Sutivan, Šestanovac,

⁹⁵

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

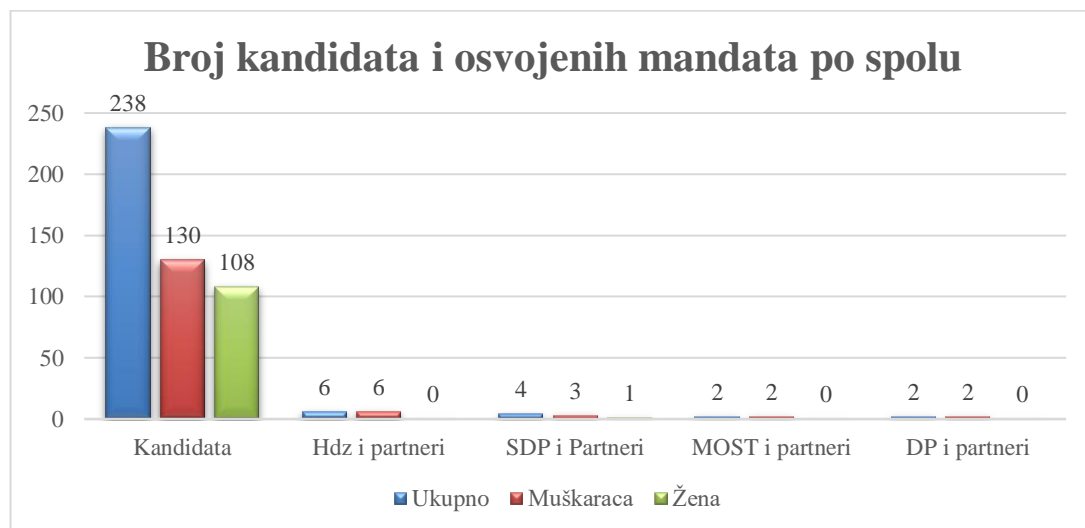
⁹⁶ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice>

Tučepi, Zadvarje, Zagvozd i Zmijavci⁹⁷, utvrđeno je kako je zaprimljeno ukupno 17 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u X. izornoj jedinici	17
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	16
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	1
Broj lista koje su primijenile zip sustav	1
Nositeljice lista	1

Tablica 19. Broj kandidacijskih lista u X. izornoj jedinici

Od 17 kandidacijskih lista, jedna nije primijenila odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.⁹⁸ To su HDZ i partneri. Ostalih 16 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da je jedna kandidacijska liste koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena, a to je stranka Radnička fronta. Od 17 kandidacijskih lista, samo jedna je imala ženu za nositeljicu liste, stranka Javno Dobro.

Tablica 20. Broj kandidata i osvojenih mandata

⁹⁷ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

⁹⁸

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

Na 17 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 238 kandidata, od toga 130 muškaraca i 108 žena.⁹⁹ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da od 14 osvojenih mandata u X. izbornoj jedinici, šest mandata pripada HDZ-u i partnerima, od toga svih šest muškarcima. SDP i partneri osvojili su četiri mandata, od toga tri pripadaju muškarcima i jedan ženi. MOST i partneri osvojili su dva mandata i oba su pripala muškarcima. DP i partneri osvajaju dva mandata koji također pripadaju muškarcima. Od mogućih 14 mandata u X. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor izabrano je ukupno 13 muškaraca i jedna žena, što u postotku znači 92,86% muškaraca i 7,14% žena.

8.11. Analiza XI. izborne jedinice

XI. izborna jedinica za Hrvatski sabor obuhvaća glasove Hrvata koji žive izvan Hrvatske. Češće je nazivamo „dijaspora“ jer uključuje Hrvate iz Bosne i Hercegovine, kao i Hrvate iz drugih dijelova svijeta.¹⁰⁰ Glasovanje je organizirano u diplomatskim i konzularnim predstavništvima Hrvatske diljem svijeta, a provodi se na isti način kao i u ostalim izbornim jedinicama, s time da su birači registrirani prema mjestu boravišta u inozemstvu. Ona se također razlikuje i po tome što se iz te izborne jedinice bira ukupno tri zastupnika u Hrvatski sabor. Analizom pravovaljanih kandidacijskih lista u XI. izbornoj jedinici¹⁰¹, utvrđeno je da je zaprimljeno ukupno 8 pravovaljanih lista političkih stranaka.

Ukupno Kandidacijskih lista u XI. izbornoj jedinici	8
Broj lista koje su poštovale 40% podzastupljenog spola	7
Broj lista koje nemaju dovoljno žena na listama	2
Broj lista koje su primijenile zip sustav	0
Nositeljica	1

Tablica 21. Broj kandidacijskih lista u XI. izbornoj jedinici

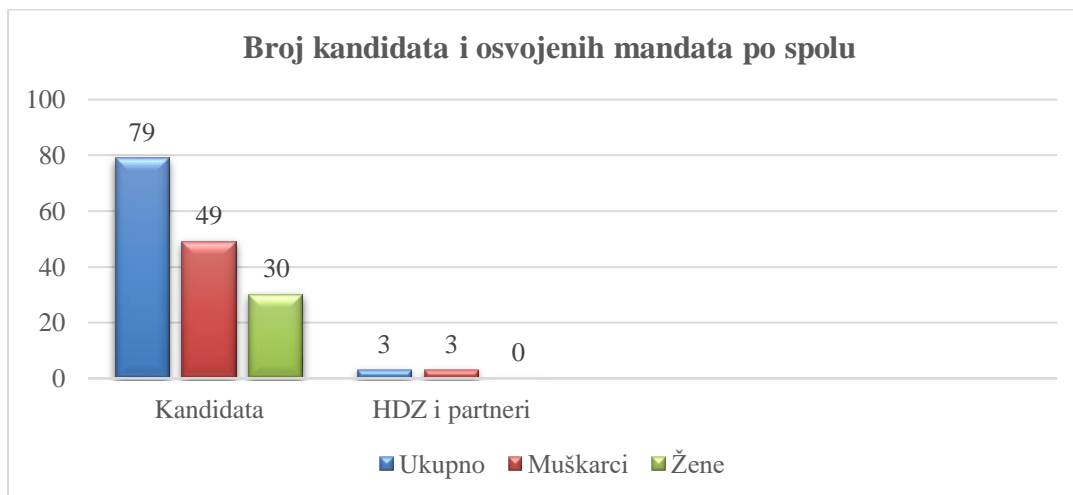
⁹⁹

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

¹⁰⁰ <https://www.zakon.hr/z/3574/Zakon-o-izbornim-jedinicama-za-izbor-zastupnika-u-Hrvatski-sabor>

¹⁰¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

Od 8 kandidacijskih lista, dvije liste nisu primijenila odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, što znači da na listama nemaju 40% podzastupljenog spola.¹⁰² To je lista stranke HSP Dražen Keleminec i Hrvatsko Bilo. Ostalih 7 kandidacijskih lista primijenile su odredbu i na listama se nalazi 40% podzastupljenog spola. Analizom se može utvrditi da nijedna kandidacijska lista nije koristila zip sustav pri sastavljanju lista, načelo jedan muškarac – jedna žena. Od 8 kandidacijskih lista, samo jedna je imala ženu za nositeljicu liste, a to je stranka Možemo.

Tablica 22. Broj kandidata i osvojenih mandata

Na 8 kandidacijskih lista sudjelovalo je ukupno 79 kandidata, od toga 49 muškaraca i 30 žena.¹⁰³ Kada se analiziraju liste prema osvojenom broju mandata, vidimo da od 3 osvojena mandata u XI. izbornoj jedinici, sva tri pripadaju HDZ-u i partnerima. Samim time u XI. izbornoj jedinici u Hrvatski sabor izabrana su tri muškaraca, što znači 100% muškaraca.

8.12. Analiza XII. izborne jedinice

XII. izborna jedinica je posebna jedinica u kojoj se biraju predstavnici nacionalnih manjina. Njena svrha je osigurati zastupljenost nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, pružajući

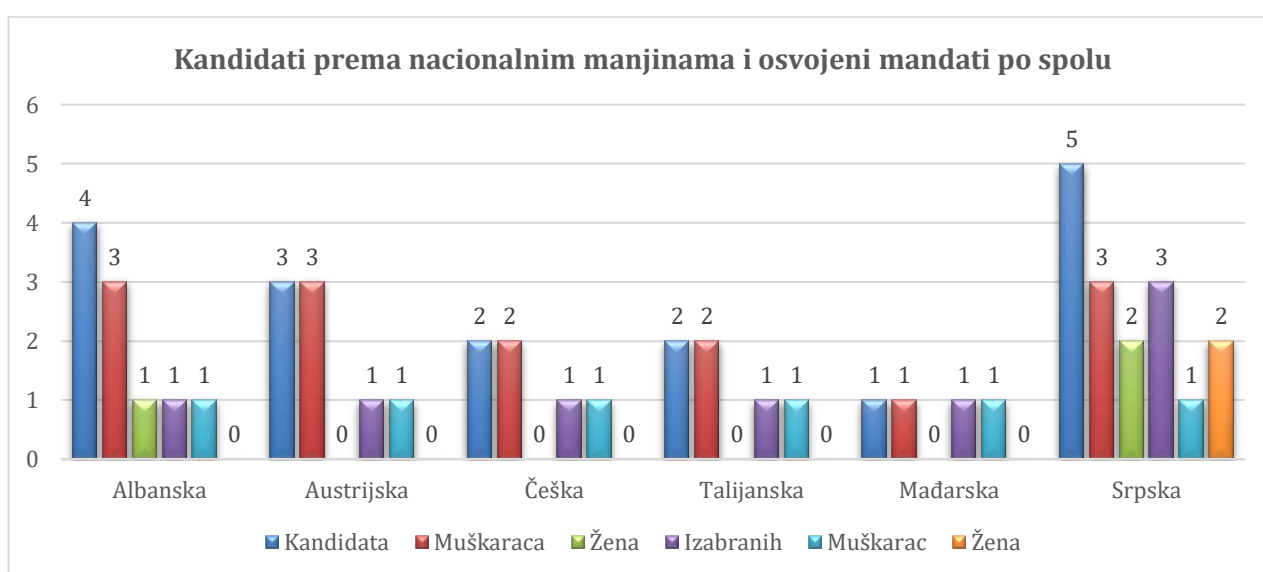
¹⁰²

https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf

¹⁰³ Isto.

manjinskim zajednicama priliku da izaberu svoje predstavnike. XII. izborna jedinica bira ukupno 8 zastupnika u Hrvatski sabor, a oni se raspodjeljuju prema sljedećem broju¹⁰⁴:

- Srpska nacionalna manjina (3 zastupnika)
- Talijanska nacionalna manjina (1 zastupnik)
- Mađarska nacionalna manjina (1 zastupnik)
- Češka i slovačka nacionalna manjina (1 zastupnik)
- Austrijska, bugarska, njemačka, poljska, romska, rumunjska, ukrajinska (1 zastupnik)
- Albanska, bošnjačka, crnogorska, makedonska i slovenska nacionalna manjina (1 zastupnik).¹⁰⁵

Tablica 23. Broj kandidata prema manjinama i osvojeni mandati po spolu

U XII. izornoj jedinici koja je posebna jedinica za manjinske predstavnike, albanska nacionalna manjina kandidirala je četiri kandidata, od toga tri muškarca i jednu ženu. Osvajaju jedan mandat i taj mandat pripada muškarcu. Austrijska nacionalna manjina imala je tri kandidata, od toga tri muškarca, koji osvajaju jedan mandat i taj pripada muškarcu. Češka nacionalna manjina imala je dva kandidata, obojica su muškarci, osvajaju jedan mandat te on pripada muškoj osobi. Talijanska nacionalna manjina imala je dva kandidata, obojica su muškarci, osvajaju jedan mandat i on pripada muškoj osobi. Mađarska nacionalna manjina imala je samo jednog kandidata, muškarca koji je osvojio mandat. Srpska nacionalna manjima imala je pet kandidata, od toga tri

¹⁰⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html

¹⁰⁵ Isto.

muškarca i dvije žene, oni osvajaju tri mandata, a u Hrvatski sabor ulaze dvije žene i jedan muškarac. Od osam zastupnika nacionalnih manjina, u Sabor ulazi ukupno šest muškaraca i dvije žene.

8.13. Zaključak na temelju provedene analize parlamentarnih izbora

Pretragom službenih stranica Državnog izbornog povjerenstva analizirane su kandidacijske liste u svih 10 redovnih izbornih jedinica, 11-oj izbornoj jedinici za inozemstvo i 12-oj izbornoj jedinici koju čine nacionalne manjine. Analiza se provodila prema četiri kriterija, odnosno utvrđivanjem: (1) jesu li sve političke stranke prilikom sastavljanja kandidacijskih lista za Hrvatski sabor primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova; (2) postoje li stranke koje su koristile zip sustav (jedan muškarac – jedna žena) prilikom sastavljanja kandidacijske liste; (3) koliko pravovaljanih lista ima žene kao nositeljice; (4) koliko je koja stranka osvojila mandata prema spolu.

Analizom je utvrđeno kako je zaprimljeno ukupno 165 pravovaljanih lista političkih stranaka. Od toga 31 kandidacijska lista nije imala dovoljan broj žena, odnosno muškaraca. Liste koje nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, trebale bi biti kažnjene sa 6.636,14 eura, a kada to zbrojimo dolazimo do iznosa od 205.720,34 eura za koje bi proračun Republike Hrvatske trebao biti bogatiji samo od kazni političkim strankama. U broju neprimjene odredbe o podzastupljenom spolu prednjači HDZ i partneri s ukupno devet lista na kojima nisu imali dovoljan broj žena. Također, devet listi na kojima nema žena ima i stranka Odlučnost i pravednost kojoj je na čelu upravo žena. Slijedi ih Domovinski pokret s pet lista, HSP Dražen Keleminec s četiri liste, HSP s jednom, Hrvatsko Bilo, također s jednom. Stranka Možemo i Javno Dobro, također na jednoj listi nemaju 40% podzastupljenog spola, ali u njihovom slučaju nemaju dovoljan broj muškaraca.

Od ukupno 165 kandidacijskih lista samo osam je primijenilo zip sustav, načelo jedan muškarac – jedna žena: Radnička fronta na tri liste, Međimurski savez, Ričard nezavisni, MOST, Pokret za modernu Hrvatsku i Možemo na jednoj listi. Tako mali broj potvrđuje da političke stranke još uvijek nisu dovoljno ni osviještene ni zainteresirane za ravnomjernu zastupljenost žena pri sastavljanju lista.

Podatak dobiven analizom jest da je od 165 kandidacijskih lista njih samo 28 (16,97%) imalo za nositeljice žene. To su: stranka Možemo s osam nositeljica, Javno Dobro i stranka Ivana Pernara svaka s tri nositeljice, Umirovljenici zajedno, SDP, Hrvatsko Bilo i Radnička fronta s dvije

nositeljice dok su Most, Pokret za modernu Hrvatsku, OIP, Reformisti, Fokus i Socijaldemokrati imali jednu nositeljicu na listama.

Kada se govori o ukupnom broju kandidata na izbornim listama, dolazimo do 2294 kandidata, od toga je 1326 muškaraca i 968 žena, što čini 57,81% muškaraca i 42,19% žena. Uzmemo li u obzir da su velike stranke većinom prekršile odredbu o podzastupljenog spola te nisu imale dovoljan broj žena, a na listama ukupno ima 42% žena, što bi trebalo po zakonu i biti, dolazimo do zaključka da su manje stranke i nezavisni kandidati ipak na liste stavljali podzastupljen spol zbog nemogućnosti plaćanja kazni. U manjim strankama manja je vjerojatnost za osvajanje mandata pa im nije bitan poredak na listi jer ako i osvoje mandata, on pripada nositelju liste.

Analizom ukupno osvojenih mandata prema spolu dolazimo do podatka da je u Hrvatski sabor od 151 zastupnika izabrano 114 muškaraca i 37 žena, što je u postotku 75,50% muškaraca i 24,50% žena. S liste HDZ-a i partnera izabrano je 54 muškarca i sedam žena, s liste SDP-a i partnera 23 muškarca i 19 žena, DP-a i partnera 13 muškaraca i jedna žena, Mosta i partnera devet muškaraca i dvije žene, stranke Možemo četiri muškarca i šest žena, Nezavisna lista Sjever dva muškarca, IDS-a dva muškarca, Fokusa jedan muškarac, i s liste nacionalnih manjina šest muškaraca i dvije žene. Najviše žena je izabrano s liste SDP-a i partnera te stranke Možemo, njih čak 25 od ukupnih 37, na temelju čega možemo zaključiti da su te dvije stranke najviše rodno osviještene u Republici Hrvatskoj.

8.14. Konačan broj zastupnica Hrvatskog sabora

Na prvoj konstituirajućoj sjednici Sabora zastupnici koji stupaju na dužnost ministara, državnih tajnika, zamjenika ili kod nespojivih dužnosti, moraju svoj mandat staviti u mirovanje i u Sabor poslati svoje zamjene.¹⁰⁶ Pretragom stranica Hrvatskog sabora¹⁰⁷, dolazi se do podatka da je pri konstituiranju Sabora 16. svibnja 2024. godine, prisegu dala 51 zastupnica od ukupno 151 zastupnika.

¹⁰⁶ <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/sabor-35-zastupnika-dalo-ostavku-ili-stavilo-mandat-u-mirovanje---848569.html>

¹⁰⁷ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici>

Zastupnici u Saboru

Saziv
11. saziv Hrvatskoga sabora (16.05.2024.)

Prezime

Stranačka pripadnost
Sve stranke

Izborna jedinica
Sve izborne jedinice

> Napredne mogućnosti

Izborna lista
Sve izborne liste

Spol
Ženski

Status mandata
Aktivan

Ukupno rezultata: 51

PRETRAŽI **PONIŠTI**

Slika 8.14.1. Broj zastupnica 11. saziva Hrvatskog sabora¹⁰⁸

Naziv stranke	Broj zastupnica
Centar	2
Dalija Orešković i ljudi s imenom i prezimenom	1
Domovinski pokret	2
Građansko-liberalni savez	1
Hrvatska demokratska zajednica	15
Možemo	8
Samostalna srpska demokratska stranka	2
Socijaldemokratska partija Hrvatske	17
Nezavisne zastupnice	3
Ukupno	51

Tablica 24. Broj zastupnica po strankama¹⁰⁹

Kada se promatra po strankama, u Hrvatskom saboru sjede dvije zastupnice stranke Centar, Dalija Orešković i ljudi s imenom i prezimenom, dvije zastupnice Domovinskog pokreta, jedna Građansko-liberalnog saveza, 15 zastupnica Hrvatske demokratske zajednice, osam zastupnica stranke Možemo, dvije zastupnice Samostalne srpske demokratske stranke, 17 zastupnica

¹⁰⁸ Izvor: Isto.

¹⁰⁹ <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji>

Socijaldemokratske partije Hrvatske i tri zastupnice koje su se u trenutku konstituiranja Sabora izjasnile kao nezavisne.¹¹⁰

Primjetan je veći broj zastupnica pri konstituiranju Sabora u odnosu na broj zastupnica izabranih direktnim demokratskim putem na izborima. Razlog tome je što su muški kolege izabrani direktnim demokratskim putem, osvojili mandate na svoje ime i otišli na više pozicije, a žene su ušle kao zamjena. Ovime se potvrđuje još jedan od stereotipa u politici, a to je da su žene „rezervni igrači s klupe“ dok su muškarcima namijenjene pozicije s više utjecaja i moći. Jer, kada muškarac bude izabran za ministra ili nekoga drugog dužnosnika, može ga zamijeniti žena, ali kada ista ta žena treba osvojiti mandat na svoje ime, tada ne može biti na prolaznom mjestu. Dodatno, mandate koje stave u mirovanje muškarci u svakom trenutku razrješenja s pozicije na koju su otišli mogu vratiti i preuzeti, a zamjenu poslati kući.

¹¹⁰ <https://direktno.hr/domovina/potvrdene-zamjene-za-35-izabranih-zastupnika-ovo-je-popis-novih-clanova-hrvatskog-sabora-345840/>

9. Zaključak

Tema ovoga diplomskog rada bile su rodne kvote na izbornim listama. Cilj je rada bio analizirati koncept rodni kvota prilikom sastavljanja kandidacijskih lista, osvijestiti stereotipe te prikazati njihovu učestalost na političkoj sceni. Svrha rada bila je provjeriti zastupljenost žena na izbornim listama, odnosno – primjenjuju li političke stranke odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova prilikom sastavljanja kandidacijskih lista ili zip sustav, načelo jedan muškarac – jedna žena. Iako se situacija razlikuje od stranke do stranke, važno je upozoriti na stereotipe o ženama na izbornim listama, koji mogu utjecati i na njihovu kandidaturu i na izborni uspjeh. Jedan od najčešćih takvih stereotipa jest da žene nemaju dovoljno iskustva ili sposobnosti da se bave politikom; što može rezultirati manjim brojem žena na izbornim listama, ali i njihovom marginalizacijom.

U radu su postavljene dvije istraživačke hipoteze:

H1: Pri sastavljanju kandidacijskih lista primjenjuje se zip sustav, načelo jedan muškarac – jedna žena.

H2: Političke stranke na kandidacijskim listama primjenjuju odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova, a rodni kvotama ravnopravno osiguravaju mjesto ženama na listama.

Prva hipoteza (H1) nije potvrđena jer je analizom ukupno 165 kandidacijskih lista utvrđeno da je samo osam lista primijenilo zip sustav, načelo jedan muškarac – jedna žena. Tako mali broj potvrđuje da političke stranke još uvijek nisu dovoljno ni osviještene niti zainteresirane za ravnomjernu zastupljenost žena pri sastavljanju lista.

Druga hipoteza (H2) potvrđena je djelomično jer se analizom utvrdilo kako od ukupno 165 pravovaljanih kandidacijskih lista, njih samo 31 ili 18,78% nije imalo dovoljan broj žena, odnosno muškaraca, te nisu primijenile odredbu Zakona o ravnopravnosti spolova. Kada se govori o ukupnom broju kandidata na izbornim listama, dolazimo do broja od 2294 kandidata, od toga 1326 muškaraca i 968 žena, što čini 57,81% muškaraca i 42,19% žena. Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da stranke u većini primjenjuju odredbu o 40% podzastupljenog spola, ali ne i kada se uzme u obzir podatak dobiven analizom – od ukupno osvojenih mandata prema spolu u Hrvatski sabor od 151 zastupnika izabrano je 114 muškaraca i 37 žena, što je u postotku 75,50% muškaraca i 24,50% žena. Na temelju dobivenih rezultata može se zaključiti da stranke ne osiguravaju ravnomjerno mjesto ženama na izbornim listama.

Potrebno je uzeti u obzir i to da su upravo velike stranke većinom prekršile odredbu o podzastupljenom spolu dok su manje stranke i nezavisni kandidati ipak na liste stavljali podzastupljeni spol; očito (i) zbog nemogućnosti plaćanja kazni. U manjim strankama manja je i

vjerojatnost za osvajanje mandata pa nije bitan poredak na listi jer ako i osvoje mandat, on pripada nositelju liste. S druge strane, u većim strankama mandati su sigurniji te se odlučuju radije na plaćanje kazni, nego na to da na prolazna mjesta stave žene.

Ovo je tema o kojoj možemo puno govoriti i stalno se vraćati na početak jer Zakon, način i odredbe jednostavno nisu dobri. Premda je u Zakonu o ravnopravnosti spolova propisano da lista treba imati 40% podzastupljenog spola, a propisane su i prekršajne kazne, sankcija uglavnom nema. Pogrešno je to što bi se lista bez 40% podzastupljenog spola automatski trebala smatrati nevažećom. Želimo li zaista postići ravnopravnu zastupljenost između muškaraca i žena u politici, druga je mogućnost zip model kod sastavljanja lista; više puta spomenuto načelo jedan muškarac – jedna žena. No, činjenica je da zakone donosi Hrvatski sabor, a u Saboru sjede predstavnici stranaka; većinom muškarci.

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Ivana Rišin (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Radne kvote na izbornim listama (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ivana Rišin
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Ivana Rišin (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Radne kvote na izbornim listama (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ivana Rišin
(vlastoručni potpis)

10. Literatura

Knjige:

- [1] Feldman, A. 2004. *Žene u Hrvatskoj. Ženska i kulturna povijest*. Zagreb: Institut „Vlado Gotovac“; Ženska infoteka.
- [2] Godina, Vesna V. 2023. *Zablude feminizma*. Zagreb: Fraktura.
- [3] Šutić, B. 2015. *Državno i političko uređenje Republike Hrvatske*. Zagreb: Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću; Hrvatska sveučilišna naklada.
- [4] Walsh. M. 2023. *Što je žena?* Zagreb: Salesiana.

Internetski izvori:

- [1] Borić, R. „Pojmovnik rodne terminologije prema standardima Europske unije“. Ured za ravnopravnost spolova. 2007. Dostupno na:
<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://ravno-pravnost.gov.hr/arhiva/biblioteka-ureda/pojmovnik-rodne-terminologije-prema-standardima-europskeunije/1618&ved=2ahUKEwj1r7KwIuIAxWWgf0HHcW0KUAQFnoECBEQAQ&usq=AOvVaw2-565PvkAramsCTMF9-Eou> (pristupljeno 15.07.2024.)
- [2] Leinert Novosel, S. „Politika zapošljavanja žena“. *Politička misao*, Vol. 40, No. 3, ožujak 2004. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/23079> (pristupljeno 29.05.2024.)
- [3] Pološki Vokić, N. Bulat, I. „Što žene lideri unose u politiku – psihološka i radna obilježja, stil vođenja, interesi i perspektive, serija članaka u nastajanju članak broj 13-01“. 2013. Dostupno na: [https://\(Manual\(srce.hr\)\)](https://(Manual(srce.hr))) (pristupljeno 29.05.2024.)
- [4] Spahić-Šiljak, Z., Anić, J. „Žene, religija i politika“. *Nova prisutnost*, Vol. VI No. 2, 2008. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/180938> (srce.hr), (pristupljeno 05.01.2024.)
- [5] Šinko, M. (ur). „Žene i politika“. Centar za ženske studije i Fakultet političkih znanosti. 2015. Dostupno na: <https://www.bib.irb.hr:8443/861776>, (pristupljeno 28.01.2024.)
- [6] Šinko, M. „Žene u parlamentima : globalna perspektiva“. *Politička misao*, Vol. 44, No. 2, 2007. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/20643> (pristupljeno 03.01.2024.)
- [7] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/4234> (pristupljeno 29.11.2023.)
- [8] <https://povijest.hr/nadanasnjidan/eleonora-od-akvitanije-majka-rikarda-lavljeg-srca-i-jedna-od-najmocnijih-zena-u-srednjem-vijeku-1204/> (pristupljeno 28.11.2023.)
- [9] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/izabela-i> (pristupljeno 29.11.2023.)

- [10] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/sufrazetkinje> (pristupljeno 29.11.2023.)
- [11] <https://povijest.hr/istaknuto/prva-americka-kongresnica-glasovala-je-protiv-ulaska-sad-a-u-prvi-i-drugi-svjetski-rat-a-kolege-su-njen-stav-ismijavali-kao-zensku-slabost/> (pristupljeno 26.11.2023.)
- [12] <https://povijest.hr/nadanasnjidan/isabel-peron-prva-predsjednica-drzave-u-povijesti-1931/> (pristupljeno 29.11.2023.)
- [13] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/bandaranaike-sirimavo-ratwatte-dias> (pristupljeno 29.11.2023.)
- [14] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/thatcher-margaret-hilda> (pristupljeno 10.12.2023.)
- [15] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/merkel-angela-dorothea> (pristupljeno 10.12.2023.)
- [16] <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/cileanka-michelle-bachellet-vjerojatno-nova-povjerenica-un-a-za-ljudska-prava---526471.html> (pristupljeno 10.12.2023.)
- [17] https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/preuzimanje/bibliotekaona/Publikacija_Pojmovnik%20rodne%20terminologije%20prema%20standardima%20Europske%20unije.pdf (pristupljeno 02.01.2024.)
- [18] <https://enciklopedija.hr/clanak/feminizam> (pristupljeno 02.01.2024.)
- [19] Marija Jurić Zagorka: Feministica i aktivistica koja je bila ispred svog vremena (journal.hr) (pristupljeno 15.07.2024.)
- [20] <https://udruga.hr/intervju/sanja-sarnavka/> (pristupljeno 15.07.2024.)
- [21] <https://voxfeminae.net/pravednost/vodic-kroz-pravce-i-valove-u-feminizmu-za-pocetnice-ke/> (pristupljeno 15.07.2024.)
- [22] <https://zenstud.hr/2011/01/20/rada-boric-medu-7-najmocnijih-feministkinja-na-svijetu/> (pristupljeno 17.7.2024.)
- [23] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/kosor-jadranka> (pristupljeno 05.01.2024.)
- [24] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/grabar-kitarovic-kolinda> (pristupljeno 05.01.2024.)
- [25] <https://www.enciklopedija.hr/clanak/juric-marija---zagorka#clanak> (pristupljeno 05.01.2024.)
- [26] file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/Publikacija_Pojmovnik%20rodne%20terminologije%20prema%20standardima%20Europske%20unije.pdf (pristupljeno 20.07.2024.)
- [27] <https://znatko.com/7838/sto-znaci-mizoginija> (pristupljeno 02.08.2024.)
- [28] <https://libela.org/stup-srama/> (pristupljeno 02.08.2024.)
- [29] <https://human-rights-channel.coe.int/stop-sexism-hr.html> (pristupljeno 10.01.2024.)
- [30] <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/stup-srama-izaberite-najseksistickiju-izjavu-politicara-politicarke-20151030> (pristupljeno 15.01.2024.)

- [31] <https://www.24sata.hr/news/mudraci-madraci-i-sramotni-sovinisticki-ispadi-politicara-445134> (pristupljeno 01.07.2024.)
- [32] <https://web.facebook.com/seksizamnassvagdasnji> (pristupljeno 01.07.2024.)
- [33] <https://www.nacional.hr/ljubivic-milanovic-reagirao-seksisticki-patronizirajuce-uvredljivo-i-omalovazavajuce/> (pristupljeno 05.05.2024.)
- [34] <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/pravobraniteljica-za-ravnopravnost-spolova-kritizirala-milanovica-jer-je-zastupnice-nazvao-narikacama-to-je-seksizam-foto-20200930> (pristupljeno 05.05.2024.)
- [35] https://web.facebook.com/people/Glasnik-Samobora-i-Svete-Nedelje/100092604836329/?_rdc=1&_rdr (pristupljeno 25.07.2024.)
- [36] <https://direktno.hr/direkt/istrazili-smo-sto-se-krije-iza-seksistickih-napada-na-petru-skrobot-noads-311501/> (pristupljeno 25.07.2024.)
- [37] <https://www.samobor.hr/grad/niti-jedna-nije-sama-n8752> (pristupljeno 25.07.2024.)
- [38] <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/dosta-vise-sa-seksistickim-napadima-na-politicarke-pogledajte-samo-sto-mjesecima-rade-skrobot-15323302> (pristupljeno 25.07.2024.)
- [39] <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/kolinda-grabar-kitarovic-feminizam-analiza-marijana-grbesa-foto-20230218> (pristupljeno 04.06.2024.)
- [40] <https://www.24sata.hr/show/kolinda-kao-kate-middleton-u-sabor-dosla-u-haljini-kakvu-je-nosila-i-popularna-princeza-982893> (pristupljeno 12.08.2024.)
- [41] <https://www.index.hr/sport/clanak/mokra-kolinda-uk.rala-sou-izljubila-sve-od-pogbe-doftrofeja-spa/2011420.aspx> (pristupljeno 04.06.2024.)
- [42] <https://www.zakon.hr/z/388/Zakon-o-ravnopravnosti-spolova> (pristupljeno 14.06.2024.)
- [43] <https://www.izbori.hr/site/default.aspx?id=3865> (pristupljeno 14.06.2024.)
- [44] https://www.izbori.hr/site/UserDocsImages/2024/Izbori_za_zastupnike_u_Hrvatski_sabor/Rezultati/Sabor%202024.%20Kona%C4%8Dni%20rezultati%20izbora.pdf (pristupljeno 14.06.2024.)
- [45] <http://www.sabor.hr/hr/pocetna> (pristupljeno 19.06.2024.)
- [46] <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/izborne-jedinice> (pristupljeno 21.06.2024.)
- [47] <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [48] https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_114_1608.html (pristupljeno 24.06.2024.)
- [49] Mudraci, madraci i sramotni šovinistički ispadi političara | 24sata (pristupljeno 14.06.2024.)

- [50] <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [51] <https://net.hr/danas/izbori-2024/uzivo-iz-stozera-hdz-a-parlamentarni-izbori-2024-d98849ec-fcd4-11ee-9468-0a6a772cec9b> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [52] <https://www.24sata.hr/news/uzivo-iz-hdz-a-pratite-prve-reakcije-nakon-izlaznih-anketa-977290> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [53] <https://www.vecernji.hr/vijesti/hdz-ovci-rezultate-izbora-cekaju-u-poznatom-zagrebackom-hotelu-1762394> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [54] <https://direktno.hr/domovina/potvrđene-zamjene-za-35-izabranih-zastupnika-ovo-je-popis-novih-clanova-hrvatskog-sabora-345840/> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [55] <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/statisticki-pokazatelji> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [56] <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/sabor-35-zastupnika-dalo-ostavku-ili-stavilo-mandat-u-mirovanje---848569.html> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [57] <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/tko-su-nova-lica-u-saboru-evo-popisa-svih-novih-zastupnika-15451665> (pristupljeno 24.06.2024.)
- [58] <https://n1info.hr/vijesti/ovo-su-nova-lica-u-hrvatskom-saboru-neke-javnost-jako-dobropamti/> (pristupljeno 24.06.2024.)

11. Popis slika i tablica

Slika 5.1.1. Primjer stereotipa	13
Slika 5.1.2. Primjer stereotipa	13
Slika 5.1.3. Primjer stereotipa	14
Slika 5.2.1. Primjer seksizma	15
Slika 5.2.2. Zoran Milanović, FB Seksizam naš svagdašnji.....	16
Slika 5.2.3. Primjer seksističkog istupa u Saboru.....	17
Slika 5.3.1. Primjer mizoginije	18
Slika 5.3.2. Primjer mizoginije	18
Slika 6.1.1. Primjer opreme članka.....	21
Slika 6.1.2. Prikaz opreme članka	22
Slika 8.3.1. Primjer kandidacijske liste sa samo jednom ženom	30
Slika 8.5.1. Primjer kandidacijske liste s nedovoljnim brojem muškaraca	33
Slika 8.14.1. Broj zastupnica 11. saziva Hrvatskog sabora	48
Tablica 1. Analiza kandidacijskih lista u I. izbornoj jedinici	25
Tablica 2. Broj kandidata i osvojenih mandata	26
Tablica 3. Analiza kandidacijskih lista u II. izbornoj jedinici	27
Tablica 4. Broj kandidata i osvojenih mandata	28
Tablica 5. Analiza kandidacijskih lista u III. izbornoj jedinici.....	29

Tablica 6. Broj kandidata i osvojenih mandata	30
Tablica 7. Analiza kandidacijskih lista u IV. izornoj jedinici	31
Tablica 8. Broj kandidata i osvojenih mandata	32
Tablica 9. Broj kandidacijskih lista u V. izornoj jedinici	33
Tablica 10. Broj kandidata i osvojenih mandata	34
Tablica 11. Broj kandidacijskih lista u VI. izornoj jedinici.....	35
Tablica 12. Broj kandidata i osvojenih mandata	35
Tablica 13. Broj kandidacijskih lista u VII. izornoj jedinici	36
Tablica 14. Broj kandidata i osvojenih mandata	37
Tablica 15. Broj kandidacijskih lista u VIII. izornoj jedinici	38
Tablica 16. Broj kandidata i osvojenih mandata	39
Tablica 17. Broj kandidacijskih lista u IX. izornoj jedinici.....	40
Tablica 18. Broj kandidata i osvojenih mandata	41
Tablica 19. Broj kandidacijskih lista u X. izornoj jedinici	42
Tablica 20. Broj kandidata i osvojenih mandata	42
Tablica 21. Broj kandidacijskih lista u XI. izornoj jedinici.....	43
Tablica 22. Broj kandidata i osvojenih mandata	44
Tablica 23. Broj kandidata prema manjinama i osvojeni mandati po spolu.....	45
Tablica 24. Broj zastupnica po strankama.....	48